REDACȚIUNEA
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
Scrisori nefrancate nu se primesc.
Manuscripte nu se retrimit.
INSERATE
se primesc la Administrațiune în Brașov și la următórele
BIROURI de ANUNȚURI:
In Viena: la M. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lesner., Heinrich Schalek, Oppelik Nachf., Anton Oppelik. In Budapesta la A. V. Goldberger, Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsebet-korut).
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o serie garmond pe o colonă 10 bani pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă și învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o seria 20 bani

GAZETA TRANSILVANIEI

(Numĕr de Duminecă 19).

„GAZETA“ iese în fie-care di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șése lunĭ 12 cor., pe trei lunĭ 6 cor.
N-rii de Duminecă 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 francĭ, pe șése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 fr. pe an.
Se prenumeră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la d-nii colectorĭ.
Abonamentul pentru Brasov
Administrațiunea, Piața mare, Têrgul Inului Nr. 30 etagiu I.: Pe un an 20 cor., pe șése lunĭ 10 cor., pe trei lunĭ 5 cor. Cu dusul în casă: Pe un an 24 cor., pe șése lunĭ 12 cor., pe trei lunĭ 6 cor. — Un esemplar 10 banĭ. — Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 104.—Anul LXVI. Brașov, Duminecă 11 (24) Maiŭ. 1903.

Gâcitórea de la Orăștie.

Etă, că am ajuns sĕ vedem deslegată și gâcitórea, ce ni-a dat'o fóia sĕptĕmânală „Libertatea“ dela Orăștie, când înainte c'un an și vr'o trei lunĭ a început sĕ vorbéscă de „doctrinele (învĕțăturile) învechite naționale“, de nisce „forme vechĭ“, carĭ trebuesc delăturate, fiind-că nu se mai potrivesc cu „spiritul timpului“, precum sunt: „organisația“ de partid și „naționalismul“ din era vechiă.

Gâcitorea, de care vorbim, era programul numitei foi, ce-l publicase în primul sĕu numĕr, un program neînțeles și încurcat, care ceea-ce afirma în șirele dintâiŭ, rĕsturna în șirele următóre, care vorbea de vechea organisație a partidului nostru național, declarând, că cei cu „noua direcție“ nu vor sĕ iésă din cadrul ei, ci „se vor supune votului majorității“, pe când de altă parte ei pretindeau ca partidul sĕ se organiseze pe base nouĕ și diceau, că vor sĕ-o rupă cu „formele doctrinare ale vechei organisațiunĭ“ și că vor sĕ pornéscă ei „tinerii“ înainte „lăsând pe bĕtrânĭ în plata Domnului“.

De acéstă gâcitóre se mai ținea și acea formulă, pe care dirigentul foii de la Orăștie a tinerilor advocațĭ, Dr. Aurel Vlad, asigura, că a împrumutat'o dela „un simplu socialist vienes de profesiune tipograf“, formulă minunată, cu care, ca odinióră Moise, spera, că va stórce apă din stâncă și va stinge setea după libertate a poporului român.

Mare sfară 'n țeră au făcut Dr. Vlad și soți cu „noua lor direcție“ și au făgăduit, că ei vor „pregăti terenul pentru dile mai bune în sînul partidului național“ — și la ce resultat au ajuns?

Cetitorii noștri se vor convinge despre acesta mai de aprópe din corespondența dela Orăștie ce-o publicăm mai jos.

Tînĕrul advocat Dr. Vlad a pornit înainte — lăsând pe bĕtrânĭ și sfaturile lor — cum scriea el — „în plata Domnului“, a pornit'o se vede de-a ruptul capului, fără de a mai arunca măcar o privire îndĕrĕtul sĕu. I-au ars călcâiele după deputație deja dela alegerile dietale trecute. Atuncĭ însĕ a trebuit sĕ-șĭ pună încă pofta în cuiŭ, căcĭ vrea sĕ trécă de naționalist și credincios partidului și a subscris și manifestul electoral alăturĭ cu rĕposatul Dr. Rațiu.

De odată móre un mameluc ales în cercul Dobra, după un an și opt lunĭ. Intr'aceea s'au mai schimbat multe și Dr. Aurel Vlad și-a mai schimbat de câte-va orĭ programul, până ce in cele din urmă mână 'n mână cu cei dela direcția foiei din Arad, a ajuns a pleda pentru ciuntirea și zădărnicirea programului nostru național, — vedĭ Dómne, ca sĕ pótă cu acest chip ajunge mai ușor deputat în dietă, unde sĕ-șĭ pótă mĕsura puterile cu tinerii conducĕtorĭ ai poporului maghiar, cu carĭ a stat și a învĕțat unguresce pe aceleașĭ băncĭ ale școlei.

Cu noroc înainte, décă e vorba sĕ le arate ce-i Românul în turbare; décă, cum se lăuda, d-l Vlad scie așa de bine „ce-i taie capul și ce pot“ acei tinerĭ maghiarĭ, carĭ figurézä adĭ în tabĕra mamelucéscă a guvernului, orĭ suflă în foile obstrucțiunei koșuthiste contra armatei. Dér óre n'au mai fost odinióră în dietă și alții ceva mai lațĭ la frunte și la spete și ceva mai copțĭ la cap, decât noul candidat de deputat al cercului Dobra, și ce trébă au putut face?

Românul dice: „nu sci din ce tufă iese iepurele“. Și așa este. Cine póte sci ce stea îi mai lucesce advocatului și directorului de bancă din Orăștie?

Tóte aceste sunt ascunse sub vĕlul nepĕtruns al viitorului.

Dér ar fi la loc credem a-l întreba pe întreprindĕtorul advocat cum stăm cu trecutul și cu presentul? In casul cel mai favorabil, că va ajunge a ședé în liniște și neinfestat pe băncile conșcolarilor sĕi de odinióră ungurĭ în dietă, ce folos crede d-l Vlad, că va puté aduce — de va fi ales la Dobra — națiunei sale?

Ce pildă dă el aderenților sincerĭ și resoluțĭ ai partidului național român prin aceea, că o plécă pe drumul unde se câștigă deputății, favorurĭ și onorurĭ, lăsând în plata Domnului partid și organisație și program național și pe bărbațiĭ încărunțițĭ în esperiențe și în lupte pentru drept și libertate?

Se dice în fóia din Orăștie, dirigeată de noul candidat dela Dobra, că el va candida „cu program național“. Ce fel e acest program nu scim, căcĭ și deputatul Șerban, vestitul ficior al popii dela Voila a „pășit“ mai întâiŭ cu „program național“.

Noi Românii însĕ avem și trebue sĕ avem numai un program și sĕ procedem toțĭ deopotrivă în unire și solidaritate.

Ce vom câștiga décă vom avé, în casul încă îndoios al isbêndei d-lui Vlad în cercul Dobra, un Șerban Nr. 2 în dietă?

Revista politică.

Nu s'au împlinit nicĭ de rêndul acesta speranțele acelora dintre politicianii ungurĭ, carĭ credeau, că cu ocasiunea petrecerei Majestății Sale monarchului în Budapesta are sĕ se facă o schimbare spre mai bine în *starea politică* de față, încurcată și din tóte punctele de vedere păgubitóre pentru țéră. Monarchul s'a reîntors deja Joi la Viena. In cele vr'o dece dile câte le-a petrecut în capitala ungară, a ascultat, nu e vorba, pe unii și pe alții din ómenii de la conducerea afacerilor, însĕ până acum nu se scie nimic, că ce s'a vorbit și în ce direcțiune va fi fost sfătuită Coróna cu privire la cele ce se întêmplă acum de opt lunĭ de dile în dietă și afară de dietă. Inainte de plecare monarchul a mai primit odată în audiență pe ministrul președinte Coloman Szell. Foile potrivnice guvernului dic, că audiența acésta e de mare însemnătate, întrucât décă șeful guvernului nu va fi fost în stare sĕ facă Maj. Sale un raport liniștitor asupra situațiunei, lucrurile au sĕ se încurce tot mai mult și guvernul are sĕ ajungă în cea mai mare strimtóre, căcĭ acum nicĭ Coróna nu póte sĕ mai tolereze stărĭ atât de nefirescĭ înăuntrul țĕrii.

— Intr'aceea în *dietă* sĕ urméză desbaterea asupra alegerei comisiunei pentru *cuotă*. Oposiția a profitat și de desbaterea acésta, ca sĕ dea strașnice loviturĭ guvernului prin ómenii ei. De la 8 Maiŭ se urméză desbaterea acésta și nu s'au audit alt-ceva decât apostrofărĭ și recriminărĭ potop, înpotriva celor carĭ cârmuesc adĭ țera.

— Acum pare că și guvernul a desnădăjduit de isbânda luptei ce o pórtă cu gureșii din stânga și stânga estremă. Vede și el, că e încă departe timpul când ar puté sĕ dea votate gata proiectele militare. De douĕ orĭ *s'au amânat asentările*, în speranță că póte totușĭ va succede sĕ se pótă face măcar la 2 Iunie a. c. Terminul acesta e fórte apropiat și nicĭ vorbă de proiect votat. Ministrul de honvedĭ n'a avut decĭ încătrău, decât *sĕ amâne din nou asentările*, fixându-le de data asta pe dilele de 1 Iulie până la 29 August.

FOILETONUL „GAZ. TRANS“.

Cântece.

I.

Te-a legănat zefirul...
Și sórele de Maiŭ
'Șĭ-a risipit argintul
In pĕrul tĕu bălaiŭ.

Și douĕ albăstrele
Din câmp tu le-ai desprins...
De ochii tĕi, drăguții,
Mĭ-e sufletul învins...

Invins!.. și-i frig în lume
Și cerul e pustiu...
O, lasă-mĕ domniță
In sufletu-țĭ sĕ viu!

II.

Sĕ-țĭ cânt ai vrea un cântec
Cum n'ai mai audit...
Sĕ-țĭ cânt, minune mică,
Dar cântecu-i vrăjit...

O, cântul meu e farmec
Și farmecul e foc,
Și mâne fi-vei tristă
Și fără de noroc.

Er eu voiŭ fi departe,
Cânta-voiŭ altor zărĭ...
Tu singură pe lume
Și fără desmerdărĭ.

III.

Am sĕ fur în nóptea asta
Stelele strălucitóre
Sé mi-le 'mpletesc în raze
Și sĕ-țĭ fac o cingĕtóre.

Sĕ mĕ rog apoi de lună
De mijloc sĕ țĭ-o acațe,
Când de mijloc te-oiŭ cuprinde
Cerul tot sĕ-l iau în brațe!

Veturio.

Celcaș.

De Maxim Gorki.

I.

Cerul albastru de Sud, întunecat de praful care se ridica din port, e turbure. Sórele fierbinte privesce mat, ca printr'o pânză subțire, cenușie, în marea verduie. S'ar oglindi el în mare, dér nu-i dau răgaz bătăile lopeților, corăbiile și vapórele, carĭ se încrucișéză în tóte părțile în micul port.

Aci lâncedesc valurile mărei, încătușate în lanțurĭ de granit și sub povara greutăților carĭ alunecă pe spinarea lor, ridicându-se apoi pe lângă marginele vapórelor și pe la malurĭ. Marea, turburată de tot felul de gunóie, murmură și spumegă.

Zingănitul ancorelor, sgomotul metalic al tinichelelor carĭ cădeau de cine scie unde pe pavaj, bătăile înăbușite de lemn, duruiturile căruțelor, fluieratul mașinelor de vapóre, aci ascuțit, aci înăbușit, țipetele hamalilor, al marinarilor și al funcționarilor vămei, tóte acestea formau simfonia amețitóre a unei dile de lucru. Simfonia acésta plutea necontenit pe cerul de deasupra portului, temându-se par'că a se ridica mai sus, pentru a nu dispare. Și pămêntul îi trimite mereu valurĭ noue, unele mugind înfundat și făcênd sĕ se cutremure tot în juru-le, altele ascuțite și asurditóre, spintecând aerul dogoritor și plin de praf.

Granitul, ferul, lemnul, pavagiul portului, vapórele și ómenii — totul împreună ridică un imn puternic, în tonurile cele mai sĕlbatice, deului Mercur. Dér vocile ómenilor, pe carĭ de abia le poțĭ deosebi din tótă gălăgia asta, sunt slabe și ridicole. Chiar și ómenii, creatorii acestui sgomot, sunt ridicolĭ și sĕrăcăcioșĭ. Corpurile lor pipernicite, pline de praf, sdrențăroșĭ, grăbițĭ, aplecațĭ din pricina greutăților pe carĭ le pórtă în spinare și de grijĭ, împinșĭ încóce și încolo prin praf și căldură de alții ca ei, par micĭ și fără însemnătate pe lângă grămedile de fier și tot ce au creat. Chiar aceste lucrurĭ create de ei, i-au jefuit de tótă personalitatea lor.

Vapórele greóie, gigantice pufăe, fluieră și gem din greu și fie-care ton al lor pare o batjocură și o ironie disprețuitóre împotriva acestor ómenĭ prăfuițĭ, carĭ alérgă pe punte și pe talpa vaporului, pentru a descărca productele, muncind ca nisce sclavĭ.

Caraghios de jalnic e lungul șir de hamalĭ, carĭ duc mii de puzĭ[1]) de grâne în spinare, pentru a le scutura în pântecele de fier ale vapórelor, spre a câștiga astfel un kilogr. de pâne pentru stomachul lor, care din nefericire nu e și el de fier și simte chinurile fómei.

Ómenĭ sdrențăroșĭ, plinĭ de sudóre, tîmpițĭ de sgomot și căldură — și mașinĭ marĭ, puternice, strălucind liniștit la sóre, mașinĭ făcute și puse în mișcare nu de aburĭ, ci de mușchii și sângele acestor

[1]) O mĕsură de greutate, ruséscă 16/375 kilograme.

Mult s'a scris și s'a vorbit săptămâna acésta despre *turburările din Croația*. Sunt aprópe două lunĭ de când sub părintéscă oblăduire a Banului croat Khuen-Hedervary, se petrec în Croația lucrurĭ fórte nelinișcitóre. Poporul iritat și la culme nemulțămit cu stările la care l'a adus sistemul de guvernare, face dilnic escese, bombardéză clădirile publice pe carĭ se află inscripțiunĭ maghiare, atacă trenurile cu bombe și cu focurĭ de puscĭ, în scurt dis, se pórtă ca în vreme de răsmiriță. La 20 Maiŭ cu prilegiul aniversării morții lui *Jellasich*, Banul croat de la 48 și conducătorul mișcării Croaților în tot timpul revoluțiunei, s'a făcut o mare demonstrație dinaintea statuei lui, ridicată în piața cu acelaș nume din Agram. Monumentul lui Jellasich fu împodobit cu cununĭ, din carĭ una purta inscripția „Scólă-te, Te chémă Croația!“ Vr'o 4000 de ómenĭ s'au adunat dinaintea statuei manifestând pentru independența națională a Croaților și cântând cântece naționale. A fost o manifestație imposantă.

Nu se scie că ce va mai eși din mișcarea acésta. Un lucru însă e mai pe sus de orĭ-ce îndoială: Croații șĭ-au pus serios în gând să se libereze de Banul Hedervary în care văd un dușman de mórte al intereselor lor naționale și să isgonéscă din usul public oficial limba maghiară, — căcĭ, după cum dic ei, limba maghiară n'are nicĭ o îndreptățire în Croația. Din causa acésta înlătură ei tablele cu inscripții maghiare de pe la gărĭ și poște, pretindênd, ca numai limba croată să figureze pretutindenĭ. Ne putem decĭ ușor închipui, cât de mâhnițĭ și de furioșĭ sunt șoviniștii noștri maghiarĭ și cât de rău le cade vădênd góna acésta contra limbei lor, pe care aicĭ acasă la ei o impun pe tóte cărările și nu vor să scie, că în țera acésta mai au îndreptățire și alte limbĭ.

*

Décă e să dăm credământ scirilor ce le aduce dilnic telegraful, *mișcarea revoluționară macedoneană* pare a-se fi mai potolit. Góna ce a pornit'o Turcia contra bandelor bulgare, numărósele arestărĭ, cu sutele, ce s'au făcut în tóte localitătile pe unde s'a întins mișcarea, a băgat spaimă și terórе în comitetele macedonene. Vădênd aceste comitete, că Europa nu prea dă o deosebită importanță celor ce s'au petrecut în Salonic și pe aiurea și că cele câte-va vase de răsboiŭ ce le-a trimis Austro-Ungaria și Italia în portul de acolo au fost retrase, descuragiarea a început să cuprindă pe urditorii revoluțiunei și să-șĭ îndrepte atențiunea în altă parte. Comitetele ar voi adecă să provóce o mare mișcare de nemulțămire și revoltă în însă-șĭ Bulgaria. Ocasiune li-se oferă acum, după-ce fostul cabinet bulgar șĭ-a dat demisiunea, ér în noul guvern au întrat trei stambuloviștĭ, adecă ómenĭ carĭ nu simpatiséză de loc cu mișcarea revoluționară macedoneană și carĭ vor ca Bulgaria să-șĭ asigure independența, liberă fiind de orĭ-ce influențe esterne. Contra noului guvern s'au hotărît să agite revoluționarii și să provóce disordinĭ înăuntru și să ațîțe nemulțumirea masselor poporului.

Procese de presă la Clușiŭ.

Săptămâna trecută de-odată cu procesul politic ce s'a făcut părintelui catechet *Stupinianu* la Deva, s'au judecat și două procese de pressă în Clușiŭ.

Acusațĭ au fost: primul Dr. Cassiu *Maniu* advocat în Clușiŭ, ér al doilea d-l Ioan *Moța*, preot în Oréștie.

Relativ la aceste procese scrie „Libert.“ între altele:

„D-l Dr. *Cassiu Maniu* a stat în fața curții cu jurațĭ din Clușiŭ, Joi în 14 Maiŭ n., pentru un articol politic scris în „Tribuna“, în care critiza „ideea de stat“ așa cum la noi se înțelege ea de capetele șoviniste. Ținuta d-lui Dr. Maniu în fața judecătorilor săi a fost resignată și rece. D-sa a apărat cu hotărîre dreptul limbei române prin faptul, că deși advocat, ca acusat n'a voit să vorbéscă cu judecătorii decât în *limba română*, silindu-i a se folosi de tălmaciu, décă ei nu sciu românesce, precum ar fi datorĭ să scie, căcĭ el ca acusat *are drept a vorbi și a cere a fi ascultat în limba mamei sale*, și se folosesce de acest drept! Lucrul acesta a scos din tótă firea pe jurații ce-i avea în față și pe membrii tribunalului. Ér fiind-că în apărarea sa s'a ținut pe un punct înalt de a vedé lucrurile și într'un avênt al tâlcuirii înțelesului luptelor nóstre naționale de adĭ, le-a spus și vorba, că: „Domnilor! astădĭ ne certăm încă numai cu vorba și în scris, dér peste vre-o 20 de anĭ, ne vom încăera altfel! — atât curtea cu jurațĭ cât și tribunalul erau înfuriațĭ la extrem, și au dat advocatului acusat, ca primă pedépsă, pentru un singur articol de diar, *un an închisóre de stat* și spesele de proces!

Când apoi, peste o di, a venit înaintea lor preotul *I. Moța* pentru articolul său scris în „Libertatea“, buna disposiție a juraților se vedea deja pe fețele lor. L'au declarat imediat vinovat și de *agitație și de preamărirea condamnaților politicĭ*, și i-au dat o pedépsă cumulată de *un an temniță ordinară*, decĭ una din cele mai strașnice pedepse ce s'a dat unui diarist român. Ér considerând că i-s'a dat asta ca întâie pedépsă, e negreșit cea mai grea ce să scie și în istoria proceselor nóstre politice!“

Directoriul „fundațiunei șiuluțene“.

Capitolul metropolitan din Blașiŭ a convocat pe Sâmbătă în 6 Iunie 1903 pe membrii directoriului la ședința ordinară anuală. După programul publicat din ședința capitulară în 9 Maiŭ sub Nr. 2637/903 ședința directoriului se va deschide la 9 óre a. m. în sala archiereilor prin președintele directoriului Es. Sa metropolitul Dr. Victor *Mihályi*.

După constituirea ședinței, administratorul fundațiunei nou numitul episcop al Lugoșului Dr. Vasilie *Hossu* va face raport despre starea presentă a fundațiunei, despre cassa fundațională din Blașiŭ și bunurile de la Spring, Cenade, Vidrasău, Someș-Odorheiu, Tirimia-Ujfaleu, precum și despre rămasul Florian Micheș.

După presentarea budgetului din partea administratorului pe anul 1904, advocatul archidiecesan Dr. *Maniu* își va face raportul său despre causele juridice și procesele relativ la fundațiunea Șuluțană.

Comisiunea censurătóre permanentă de 3, în persónele canonicului Simion Pop *Mateiŭ* ca președinte, a inspectorului scolar în pens. Iuliu *Bárdosy* și al directorului financiar din Nyiregyháza George *Pop*, ca referențĭ, va raporta despre revisuirea socotelilor pe anul 1902 și despre scontarea cassei fundaționale și în urmă va înainta eventuale propunerĭ și cererĭ venite la directoriu.

Actualminte funcționéză ca membrii ai directoriului afară de Es. Sa metropolitul, ca președinte și afară de canonicĭ: d-nii Iosif *Pop* jude de Curie, ca vice-președinte, Iosif St. *Suluț* jude de tribunal în retragere, Mateiŭ *Nicola* și Vas. P. *Harșan* advocațĭ, Leontin *Pop* jude de tribunal în retragere, Iuliu *Bárdosy* inspect. r. șc. în retr. Ioan *Mezei* jude de Curie, Ioan *Sîmionaș* președinte de sedria orfanală comitatensă, Alesandru *Onaciu* jude de Curie, Vasiliu *Hossu* jude de tabla judicială reg. Vasiliu *Zehan* advocat și D Alesandru *Pop* medic archidiecesan.

SCIRILE DILEI.

— 10 Maiŭ v.

Representație teatrală în Arad. Dumineca trecută, cu ocasiunea instalării noului episcop I. I. Pap, meseriașii românĭ din Arad au dat séra o representațiune teatrală în Casa Națională, cu următórea programă: „Numele Tău“, de Porumbescu cor bărbătesc; „Vivandiera“, scenă militară din Basarabia la anul 1858 de Vasilie Alexandri; „Isprava“, piesă moralisătóre în două acte de Ser. Ionescu; „Faurul“, cor bărbătesc.

Băncĭ românescĭ noue. In Ilva-mare s'au pus basele înființării unei noue casse de economii română pe acții cu numele *„Ilva“*. Societatea se înființéză pe timp de 20 anĭ cu un capital social de 50.000 cor. împărțit în 500 acții à 100 cor. — Mai mulțĭ fruntașĭ din Șugag au hotărît să înființeze acolo un institut de credit și de economii cu capital social de 10.000 cor. împărțit în 200 acții à 50 coróne.

In memoria D-rului D. P. Barcianu. Invățătorii aparținătorĭ cercului Sighișóra-Cohalm, întrunițĭ în conferență, luând cu regret act despre decedarea mult iubitului și adevăratului părinte sufletesc al dascălilor, a profesorului și referentului școlar Dr. D. P. Barçianu, șĭ au esprimat prin ridicare adâncile regrete și drept dovadă a dragostei, ce i-o păstréză, la propunerea învățătorului George Maican din Ticușul-român, au dăruit în memoria decedatului la „fondul Dr. D. P. Barcianu“, întemeiat de „Reuniunea sodalilor românĭ din Sibiiu“, cu scop de a ajutora sodalii lipsițĭ de lucru, suma de 25 cor. 20 banĭ, incassată de la următorii: Arsenie Vlaicu, comisar consistorial, 10 cor.; George Maican, învețător, 2 cor.; învățătorii: Ermil Gheaja, Zacheiu Borcoman, Demetriu Șica, Zosim Bucurstârc, Nicolae Săcărea, Naftanail Pulca, George Pop, Ioan Dima și parocul Ioan Bercan, fie-care câte 1 cor.; învățătorii: Nicolae Ilie, George Andron și parochul Ioan Brote, fie-care câte 60 banĭ; învățătorii: Emanuil Florea, Patrichie Pintea, Ioan Bêrsan, Ioan Clucan, Andreiu Enciu și Ieronim Savu, fie-care câte 40 banĭ. Pentru acéstă manifestație a dragostei, păstrată nemuritorului Barcianu, și pentru acest cald sprijin oferit clasei nóstre de mijloc de susnumiții luminătorĭ ai poporului nos-

---

omenĭ, creatorii lor. Acéstă atingere continuă de ómenĭ și lucrurĭ e un întreg poem de ironie crudă și rece.

Sgomotul apasă, praful gâdilă nasul și orbesce ochii, căldura moleșesce corpul și-l sleesce de puterĭ și totul de jur împrejur — clădirile, ómenii, pavajul — pare încordat și gata pentru a se descărca. Pare că o catastrofă grandiósă, o explosie va isbucni, în urma căreia respirația va fi mai liberă, mai ușóră și aerul mai împrospătat. ér pe pământ va domni liniștea, pe când praful și sgomotul asurditor, carĭ fac să ți-se cutremure toțĭ nervii, vor dispare și în locul lor va rămâne liniște, pace și senin în oraș, pe mare și pe ceriŭ. Dér e numai o părere, căcĭ omul nu obosesce nicĭ-odată de a spera în mai bine, și dorința de a se simți liber nu a murit încă.

Se aud două-spre-dece bătăi regulate de ciasornic. Cel din urmă ton de metal a amorțit și sălbatica musică a lucrului sună aprópe pe jumătate mai încet. După un moment s'a prefăcut într'un murmur înăbușit, nemulțumit. Acum se aud mai deslușit vocile ómenilor și murmurul valurilor. Vremea prândului a sosit.

II.

Hamalii ișĭ lăsară lucrul, împrăsciindu-se în grupe prin port. Ișĭ cumpărau de pe la precupețĭ de-ale mâncării și se lăsau jos prin colțurile umbróse, pentru a îmbuca. Pe când mâncau, se apropie de ei Grișka Celcaș, un bătrân vulpoiŭ, cunoscut celor din port ca un bețiv de frunte și un pungaș îndemânatic și obraznic. Era desculț, cu capul gol, purtând nisce haine vechĭ și nisce pantalonĭ de pluș, eșițĭ, o cămașă murdară de stambă cu gulerul rupt, care lăsa să i-se vadă gâtul lui negru, uscat, osos, și pe care îl mișca mereu. Părul lui negru, amestecat cu fire albe, sbîrlit, fața lui de fiéră de pradă posomorîtă, îțĭ arătau că se sculase chiar atuncĭ din somn. In vêrful uneia din mustățile lui castanii se înfipsese un fir de paie, pe obrazul lui stâng ras, se lipise un alt fir de paie și după ureche se agățase o crenguță de teiŭ, culésă de curênd.

Cu corpul lui înalt, osos, pășea rar pe pietri, mirosind cu nasul lui borcănat ca o fiéră de pradă de jur împrejur, uitându-se cu atențiune în tóte părțile. Ochii lui cenușii scânteiau căutând pe cine-va printre hamalĭ. Mustățile lui castanii gróse, și lungĭ, se mișcau mereu ca la un cotoiŭ și-șĭ freca mereu mânile împreunate la spate, încolăcindu-șĭ nervos degetele lui lungĭ, strîmbe și noduróse.

Chiar aicĭ, printre sute de desculțĭ întocmai ca și el de sdrențuroșĭ, îțĭ sărea numai decât asemănarea lui cu un uliu al stepelor, prin slăbiciunea și mersul lui, care pare măsurat și liniștit, dér e tot atât de iritat și pânditor ca sborul pasării pe care țĭ-o amintesce.

Trecù pe lângă un grup de desculți[1]) carĭ se lungiseră la umbra unei grămedĭ de coșurĭ de cărbunĭ. Un băiat se ridică din grup și-i eși înainte. Băiatul era voinic, cu fața ca de tîmpit, cu obrajii plinĭ de pete roșii. Gâtul îi era sgâriat, semn că fusese bătut de curênd. Se apropie de Celcaș și merse cât-va în rênd cu el, șoptindu-i:

— Celor din flotă le lipsesc două bucățĭ de manufactură.... și le caută. Audĭ, Grișka?

— Ei și? întrebà Celcaș măsurându-l liniștit cu ochii.

— Cum „ei și?“ Le caută. Atâta.

— Nu cumva au întrebat de mine ca să-i ajut la căutat?

Celcaș se uità zîmbind ironic spre locul unde era depositul flotei.

— Du-te dracului! și băiatul dete să se întórcă înapoi.

— Ei, stai! Cine te-a adus în halul ăsta? Cum țĭ-au stricat firma! Nu ai vădut pe Mișka pe aici?

— Nu l'am vădut cam de mult, răspunse băiatul și se întórse repede la tovarășii lui.

Celcaș mergea înainte și toțĭ îl întêmpinau ca pe un vechiŭ cunoscut. El însă, tot-déuna vesel și gata la glume, astădĭ n'avea chef și le răspundea scurt și rece.

De după o grămadă de marfă apărù paznicul vămei, în haine verdĭ și prăfuite. Ținuta-i era militărescă. Taie drumul lui Celcaș și se opri în fața lui provocător, cu mâna stângă pe cuțitul de vênătóre, ér cu drépta încércă să apuce pe Celcaș de guler.

— Stai! Unde te ducĭ?

Celcaș făcù un pas înapoi, ridică ochii la paznic și zîmbi răutăcios.

Fața roșie, blajin-viclénă a bătrânului soldat, se silea să devie întunecată. Se umflà, se făcù rotundă și aprinsă încruntă sprâncenele, holbà ochii, devenind fórte caraghiósă.

— Ți-s'a spus să nu mai calcĭ prin port, că-țĭ vor rupe ósele. Și tu te plimbĭ ér pe aicĭ! tunà paznicul amenințător.

— Bună diua, Simionicĭ! Nu ne-am mai vădut de mult, îi dise Celcaș și îi intinse mâna.

— De nu te-așĭ mai vedé nicĭ-odată! Hai, du-te, du-te.

[1]) In Rusia esistă un fel de vagabondĭ numițĭ, „desculțĭ“.

tru. Reuniunea sodalilor prin presidentul sĕu Vic. Tordăşianu esprimă cele mai fierbințĭ mulțumite.

La fondul de 20 banĭ, întemeiat de „Reuniunea sodalilor românĭ din Sibiiu“ pentru acuirarea unei case cu hală de vêndare pe séma meseriaşilor românĭ, au mai contribuit următorii d-nĭ: Dr. Nicolae Oncu, directorul „Victoriei“ Arad, 10 cor.; Toma Păcală, protopresb., Oradea-mare, 6 cor.; George Popoviciŭ, protopresb., Şiria, 4 cor.; Dr. I. Trăilescu, protopresb., Chişineu, 4 cor.; Nicolae Roxin, protopresb., Tinca, 4 cor.; Ioan de Preda, advocat, Sibiiu, 2 coróne.

Dar. D-şóra *Teresia Pipoş* din Sibiiu a dăruit fondului vĕduvelor şi orfanilor meseriaşilor, întemeiat de „Reuniunea sodalilor românĭ din Sibiiu“, anume în memoria mult regretaților sĕĭ părințĭ, suma de 2 coróne.

Serbarea unuĭ regiment. Regimentul de infanterie Nr. 64 din Sibiiu, care actualmente are două batalióne şi stabul în Alba-Iulia, un batalion în Orăştie şi unul în Sibiiu, a serbat erĭ în Sibiiu aniversarea a 94-a a învingerei dela *Aspern* (21 şi 22 Maiŭ 1809), când armata austriacă sub comanda Archiducelui Carol a bătut pe Napoleon. — Soldaților li-s'au împărțit broşurĭ în limba românésca, în care se esplică lupta de la Aspern, la prânḑ li-s'a dat pe lângă menajul obicĭnuit friptură şi vin, ér după amêḑĭ s'a aranjat un festival cu joc de popicĭ cu premii, fuga în sac etc. Cincĭ-spre-ḑece flăcăĭ îmbrăcațĭ în costum românesc au jucat „*Bătuta*“ şi „*Căluşerul*“.

Reuniune de înmormântare în Tohanul-vechiŭ. Locuitorii Tohănenĭ au bucuria de a-şĭ vedé realisată o nobilă şi creştinéscă dorință. De mult se ocupau cu gândul de a-şĭ înființa o reuniune de înmormêntare. Grație stăruințelor şi bunei ințelegerĭ dintre fruntaşii acestei marĭ şi frumóse comune românescĭ, ei au şi ajuns cu succes la ținta spre care nisuiau. In ḑiua de 17 Maiŭ s'a ținut o adunare a poporului credincios convocată de părintele M. Brumboiŭ, în care s'a făcut cunoscut, că ministrul de interne a aprobat statutele acesteĭ reuniunĭ, care pórtă titlul de „Reuniunea română gr. cat. de înmormêntare din Tohanul-vechiŭ“. Membrii înscrişĭ au ales din sînul lor un comitet de 15 membrii ordinarĭ şi 5 suplențĭ ér comitetul s'a constituit astfel: Moise *Brumboiŭ* preşedinte; George *Oprea* notar, Gregoriu *Manoilă* cassar.

Ungurii şi Românii în comitatul Bihoruluĭ. Inspectorul de şcóle din comitatul Bihorului, d. *Sipos* Orban a scos de curênd o carte de sub tipar, care pórtă titlul „*Biharvarmegye*“. In acéstă carte numitul inspector publică ceea ce a vĕḑut şi studiat în numitul comitat în privința raporturilor de naționalitate şi religie. El arată cu date geografice şi statistice, că Ungurii încetul cu încetul scad şi se pierd pe când Românii se întăresc şi se sporesc. Adevĕrat, ḑice Ş. că Oradea are 90% de populație maghiară (se înțelege numĕrând şi pe jidovĭ între Maghiarĭ, carĭ formézâ aprópe 40% din populația acestuĭ oraş), dér acésta nu e nicĭ o mângâiere, fața cu cele ce se petrece la sate. Sipos se întrébă care este causa acestor împrejurărĭ? El găsesce maĭ multe cause între carĭ în primul loc arată, că décă se face căsĕtorie între Ungurĭ şi Românĭ, apoi în aceste căsĕtorii mixte, tot-déuna Ungurii pierd, căcĭ partea românéscă ține cu dinţii de legea şi neamul sĕu şi copiiĭ ce se nasc de aicĭ toțĭ se fac Românĭ. Sipos mai arată că la ungurĭ s'a înrădĕcinat rĕnul, că femeile nu fac maĭ mulțĭ, de cât câte doi copii, pe când în familiile românescĭ, e plină casa de copii.

Concurs. „Asociațiunea pentru cultura poporului român din Maramureş“ publică concurs cu termin până la finea lunei Iunie pentru ocuparea oficiului de prefect al convictului susținut de acéstă asociațiune. Emolumentele împreunate cu acest oficiu sunt: locuință, încălḑit, spălat provisiunea întrégă şi 480 coróne salar anual. Preferință vor avé cei din tagma preoțéscă. Petițiile sunt a se adresa directorului convictului. Rev. D. Titu *Budu* vicarul Maramureşului, în M. Sziget

Necrolog. In ḑiua de 19 Aprilie st. v. a repausat în Bucurescĭ Constantin *Tiu*, în etate de 22 anĭ. Repausatul era absolvent al şcólei de agricultură din Bucurescĭ şi îndreptăția la frumóse speranțe. A fost înmormêntat la cemeteriul Bellu. Aici în Braşov, de unde era originar, îl jelesc mamă, frate şi surorĭ. — Fie-i țĕrîna uşóră.

Ce face beutura. Trei studențĭ de la şcóla de agricultură din Viena au făcut mai ḑeunăḑĭ un chef şi au bĕut tótă nóptea. Diminéța unul din ei ḑice: „Haideți băiețĭ după atâta beutură sĕ ne lecuim cu slivovitz. Eu am acasă vr'o două sticle“. Şi s'au dus, şi doi din ei s'au pus pe beutură. Al treilea a fost cuminte şi n'a beut. Apoi s'au culcat sĕ dórmă. După amêḑĭ pe la óra 1, numai cel-ce n'a beut slivovitz s'a trezit, dintre ceilalțĭ doi, unul nu s'a mai trezit, ér al doilea s'a trezit într'un hal, în care a trebuit sĕ fie dus la spital, şi nu se scie décă va scăpa.

Şcóla preparatóre a societății filarmonice din Braşov îşĭ va încheia anul şcolar Lunia viitóre, în 25 Maiŭ, séra la 1/28 cu o repetiție generală, ce o va da în sala cea mică de la societatea industrială (Gewerbeverein), la care se învită părinții elevilor şi alțĭ prietenĭ ai societății filarmonice.

Masacrul din Chişineu. Se scie, că în oraşul Chişineu (Basarabia) populațiunea creştină neliniştită în gradul suprem de scirile, ce se colportau, că jidovii ar fi omorît un băiat creştin, ca sĕ-i ia sângele, s'a resculat şi a prădat multe prăvălii jidovescĭ, omorênd un numĕr de vr'o 40 jidovĭ. Guvernul a pornit cercetare şi a osîndit pe culpabilĭ la câte o lună şi jumĕtate închisóre, ér pe redactorul ḑiarului „Bessarabetz“ cu numele Cruşevan l'a înlăturat de la redacția ḑiarului şi l'a amendat cu 800 ruble. — Mulțĭ din jidovii Basarabenĭ şĭ-au strîns calabalîcul şi au emigrat în România. Prin oraşele moldovenescĭ au început sĕ se ivéscă figurĭ nouĕ, venite din Rusia, de ceea ce se înțelege, că frații noştri de peste Carpațĭ nu se prea bucură, de óre-ce aveau şi până acum destui jidovĭ, aşa că cu cei ce i-au avut până acuma, destule neplăcerĭ au avut.

Asasinarea guvernatorului din Ufa. In grădina publică din oraşul Ufa, din Rusia de rĕsărit a fost împuşcat în ḑiua de 20 Maiŭ guvernatorul Nicolae Bogdanovicĭ. Ucigaşii au fost doi lucrătorĭ socialiştĭ. Motivele acestui fapt au fost politice: Bogdanovicĭ care era în etate de 66 anĭ în tótă viéța sa a fost un aspru prigonitor al revoluționarilor şi nihiliştilor şi din causa asprimei sale a fost iubit şi înaintat până la rangul de guvernator. In guvernamentul sĕu se aflau deportațĭ mulțĭ studențĭ din Rusia centrală, carĭ au luat parte la rĕsvrătirile din anul trecut. Aceştĭ studențĭ, între carĭ se aflau mulțĭ jidovĭ, nicĭ aicĭ nu se odihneau, ci căutau sĕ propovĕduéscă printre lucrătorĭ socialismul şi au adus'o până acolo, în cât lucrătorii din fabricele statului s'au rĕsvrătit, cerênd plată mai mare şi ceasurĭ mai puține de lucru. Guvernatorul Bogdanovicĭ, s'a dus cu trupe la fața locului şi a restabilit ordinea cu puterea armatei. Cu acéstă ocasiune s'au întêmplat mai multe rănirĭ şi chiar şi câteva casurĭ de mórte. — Socialiştii au hotărît sĕ-l omóre pe guvernator şi doi din ei au sĕvêrşit atentatul în ḑiua de 20 Maiŭ. Cei doi ucigaşĭ au fost arestațĭ.

Concertul musicei comunale. Duminecă va da musica comunală sub conducerea capelmaistrului Max *Krause* un concert în sala de la hotel Europa. In variatul program se află şi fantasia cea mare din „Flieg. Holländer“ de R. Wagner, precum şi „Valurile Dunării“ de Ivanovicĭ. — Inceputul la órele 8. Intrarea 60 banĭ.

Lunĭ la órele 5½ musica comunală va da concert *pe promenada de jos*.

Escursiune la băile herculane. La Rusaliile nemțescĭ biuroul comunal pentru bilete de călĕtorie (Fahrkarten Stadtbureau) din Braşov aranjéză o escursiune la băile Herculane, care va dura 5 ḑile. — Biletele încóce şi încolo vor avé reducere esceptională, ér biuroul a luat asupra sa, sĕ se îngrijéscă şi de întreținere la băi. De asemenea se plănuesce şi o escursiune la Porțile de fer şi la insula Ada-Kaleh. Pentru informațiunĭ a se adresa la numitul biurou.

Un sfat bun. Cine vrea sĕ-şĭ facă în grădină un covor frumos de iérbă, aceluia se recomandă a-şĭ procura de la Magazinul de semințe c. r. *Edmund Mauthner* în Budapesta, amestecul de semințe de iérbă compus din iérbă de la „Promenada“ sĕu „insula Margaretha“. De 29 anĭ liferézâ Mauthner aceste semințe de iérbă pentru parcurile splendide din Budapesta şi din insula Margaretha.

Serata teatrală română.

Arare-orĭ avem plăcerea sĕ luăm parte şi sĕ ne înveselim inimile la dulcele accent al limbei nóstre predate la câte o representație teatrală. Cu atât mai mult trebue sĕ încurajăm asemenea plăcute şi folositóre întreprinderĭ. Pentru acésta ne dă prilegiul cel mai bine venit representația teatrală română aranjată de o societate de diletanțĭ ce se va ține Sâmbăta viitóre în 17/30 Maiŭ în sala de teatru de la Redută. Venitul net al representației e

---

Simionicĭ strînse însĕ mâna pe care i-o întinsese Celcaş.

— Ias pune-mĭ, ḑise Celcaş, fără a da drumul mâneĭ lui Simionicĭ, pe care o scutura pretinesce, n'ai vĕḑut pe Mişka?

— Du-te, frate, plécă, căcĭ o sĕ te vadă magazinerul şi o sĕ-țĭ arate el....

— Roşcovanul cu care am lucrat rĕndul trecut pe „Costrova“.

— Cu care ai furat, ḑi mai bine. Pe Mişka al tĕu l'au dus la spital; şĭ-a strivit piciorul cu o baionetă. Du-te, frățióre, du-te cât te rog cu binele, că de nu, te iau de guler....

— Cum eştĭ şi tu! Şi ḑicĭ că nu-l cunoscĭ pe Mişka... vedĭ că-l cunoscĭ! De ce eştĭ aşa de rĕu, Simionicĭ?

— Ascultă, Grişca; plécă, nu-mĭ mai spune atâtea flecurĭ, du-te!....

Paznicul începuse sĕ se supere. Se uită prin prejur şi încercă sĕ-şĭ tragă mâna din strînsórea puternică a lui Celcaş. Celcaş se uită liniştit la el, zîmbi pe sub mustățĭ şi urmă, fără a da drumul mânei:

— Nu trebue sĕ mĕ gonescĭ aşa. Intâiŭ sĕ mĕ satur de vorbă cu tine, apoi mĕ duc. Ia spune-mĭ cum 'țĭ merge? Nevasta, copiiĭ.... sunt bine?

Ochii lui străluceau sinistru, un zîmbet batjocuritor fâcea sĕ i-se vadă dinții. Urmă:

— Am de gând sĕ viu pe la tine, dér n'am vreme; beau mereu....

— Eĭ, eĭ, lasă astea! Nu glumi, drace împelițat. Zĕu că..., frățióre.... Ai de gând sĕ jefuescĭ casele şi strĕḑile?

— Pentru-ce? Pentru traiul meu şi al tĕu se găsesce şi aci destulă bogăție. Zĕu că ne ajunge, Simionicĭ. Am auḑit că aĭ şterpelit ér două bucățĭ de stofă. I-a séma, Simionicĭ, fi prevĕḑĕtor. Nu lăsa sĕ te prindă....

Simionicĭ, indignat de obrăznicia asta se invineţesce de tot şi tremură, şi scuipă, căsnindu-se sĕ spună ceva.

Celcaş îi dete drumul şi păşi liniştit, cu piciórele lui lungĭ, spre pórta portului. Paznicul îl urmă înjurând mereu. Celcaş era acum vesel; şuera încet printre dințĭ, îşĭ vîrî mânile în buzunarele pantalonilor şi călca ca un om liber, spunênd glume în drépta şi în stânga. I-se rĕspundea tot aşa.

— Ia te uită, Grişca, cum te apĕră stăpânirea. Ai făcut revisie pe undeva? Iĭ strigă cineva din grupul de hamalĭ carĭ isprăviseră de mâncat şi acum se odihneau tolănițĭ pe jos.

— Sunt desculț şi Simionicĭ păzesce ca sĕ nu-mĭ sdreleso piciorul, rĕspunse Celcaş.

— Nu-l lăsa sĕ trécă! sbiera Simionicĭ, care rĕmăsese în pórtă. Celcaş trecû pe partea cealaltă a stradei şi se aşeḑă în fața cârciumei pe trotoar.

Pe pórta portului eşia duruind un şir lung de căruțe bine încărcate. Altele góle întrau. Vizitiiĭ acestora sburau în sus de pe capră de sdruncinările căruțelor. Portul vărsa sgomot asurḑitor şi praf şi făcea sĕ se cutremure pĕmêntul.

Celcaş obicĭnuit cu acéstă şi pe care scena cu Simionicĭ îl ațițase, se simțea fórte bine. Iĭ surîdea un câştig bun, la care se cere puțin lucru şi multă îndemânare. Era convins, că le posedă în de-ajuns şi visa cu ochii sclipitorĭ la ce-şĭ va lua mâne, când totul se va termina şi va auḑi fâşiind banconotele în buzunarul lui.

Se gândi apoi la Mişka, de care ar fi avut multă nevoe în nóptea asta, de nu şĭ-ar fi rupt piciorul. Celcaş înjură în gând, când se gândi că póte nicĭ nu va puté face nimic singur. Cum va fi nóptea?... Privi cerul, apoi se uită în lungul stradei.

La şése paşĭ de el, răzimat de un stêlp, sta pe trotuar un băiat tînĕr, îmbrăcat cu o cămaşă albastră de cânepă, pantalonĭ la fel, încălțat cu galențĭ, ér pe cap avea o căciulă ruptă şi eşită. Lângă el, jos, era o traistă şi o cosă fără mâner, în locul căruia legase cu sfóră fên. Băiatul era spătos şi voinic, cu pĕrul blond, cu fața pârlită de sóre şi vênt, ochiĭ albastri, carĭ priveau încredătorĭ şi blând la Celcaş.

Celcaş se rînji, scóse limba, se schimonosi şi holbă ochii. Băiatul clipi mai întâiu din ochĭ uluit, apoi isbuni în rîsete şi strigă printre hohote:

— Ah, mĕ curagiosule! şi înaintă spre Celcaş, aprópe fără a se ridica de jos, tîrênd după el plin de praf traista şi isbind cu cósa în pietri.

— Cam aşa ceva, băețele, cam aşa ceva, rĕspunse Celcaş fără sfiélă. Băiatul ăsta sănĕtos, blajin, cu ochii de copil îi plăcuse numai decât.

— Vii de la cosit?

— Negreşit... Am cosit o verstă[1]) şi am câştigat un groş.[2]) Stăm rĕu. Sunt mulțĭ. Acum mai vin şi cei înfometațĭ şi au căḑut prețurile rĕu de tot. Mai că nicĭ nu-țĭ vine sĕ te apucĭ. In Kubani au plătit acum 60 de copeicĭ. Ce vremurĭ! Se ḑice că mai de mult se plătiau trei, patru şi cincĭ ruble!....

— Ei da, mai de mult.... Mai de mult se plăteau acolo trei banĭ numai sĕ vadă un țĕran rus. Acum vre-o ḑece anĭ mĕ îndeletniceam şi eu cu aşa ceva. N'aveam decât sĕ mĕ duc într'un sat de Cazacĭ şi

[1]) 1_{0668} chilometri.
[2]) O monedă de argint de aprópe 14 banĭ.

destinat in scop de binefacere, (pentru bibliotecile nóstre populare).

Acéstă serată e menită a atrage cu atât mai mult atențiunea și interesul publicului nostru românesc, cu cât i-se va da ocasiune a vedé pe scenă pe unul din tinerii cei mai talentați în arta declamatorică care a obținut ca elev al conservatorului premiul întâi de încurajare. Este, cum am mai anunțat deja, d-nul Z. Bârsan student în litere cunoscut ca bun declamator încă de pe timpul când era elev la gimnasiul român de aicí. D-sa va juca rolurile bărbătescí principale la amintita representațiune, al cărei program e următoriul:

1) *Jean-Marie*, dramă într'un act de André Theuriet, tradusă de N. Țincu.

Persónele: Jean-Marie . . . Z. Bârsan
Theresa . . . . ***
Joel . . . . . ***

2) *Greva Fierarilor*, monolog dramatic, de Fr. Coppée, tradus de L. Dauș.

Persónele: Jean, bětrânul fierar Z. Bârsan
Judecătorí. . . . ***

3) *Rěsbunarea Amorului*, comedie într'un act de Paul Ferieu, tradusă de ***

Persónele: Diogene, filosoful . Z. Bârsan
Iris, trimisa deițelor ***

4) *Declamații* din poeți românî.

Suntem firm convinșî că publicul nostru românesc din Brașov și împrejurimî nu va pregeta a da tot concursul seratei teatrale de Sâmbăta viitóre.

Biletele se pot căpăta în orî-ce ḑi de lucru în librăria Ciurcu, str. Hirscher și în séra representației la cassa Teatrului.

După ce le ard călcâiele!...

Orăștie, 21 Maiŭ n. a. c.

(Coresp. part. a „Gaz. Trans.“)

Vin a vě împărtăși unele noutățî, ce le-am aflat astăḑî.

Cercul electoral al Dobrei, unde fusese ales deputatul Lazar Arpad, care a murit ḑilele trecute, e vacant. Rěmășițele fostuluí deputat nicí nu s'au astrucat și s'au și început corteșirile.

Până acum, după cum mi-se spune, sunt pentru acest mandat nu mai puțin de cât 6 candidați carî aspiră a-l câștiga. Ětă-i:

Dr. *Farkas Béla* adv. în Deva, care la ultima alegere de deputat în cercul Devei a renunțat la candidatură în favorul unuí om al fișpanului, contele Toroczkay. Acesta a și fost ales față cu Réthy. Drept mulțămire Dr. Farkas este aḑí candidatul protegiat de fișpan.

Al doilea candidat e un proprietar avut de prin Bănat, un órecare Stojanovits, care a mai candidat în acest cerc, dér l'au păcălit atuncî grăniţerii din Dobra.

Al treilea este un ḑiarist maghiar din Budapesta, se vede vre-un favorit sěu candidat al guvernului.

Ca al patrulea se vorbesce va candida d-l Dr. *Aurel Munteanu* de la „Activitatea“, care de câteva ḑile este absent de aicî.*)

Și acum venim *ad fortissimum virum*, unul dintre cei mai próspeți candidați ai acestui cerc, Dr. *Aurel Vlad* advocat și director al „Ardelenei“ din Orăștie, větavul advocaților mai tinerí de la „noua direcție“, cărora le ard călcâiele după deputație.

Aud că Dr. Vlad a fost erí pe la Arad, și mai 'nainte pe la Dobra. Mi-se spune că a sosit aséră cu advocatul Rozvány din Arad.

Am mai aflat, că Dr. Vlad a mai umblat și pe la Sibiiu și se vede că de aicí a mers direct la Arad. Resultatul a fost, că acum candidéză la Dobra.**)

Dênsul o ia ca sigur că va fi ales. Acum se pregătesce la vorbirea de program, care o va țině cât de curênd.

In cercul electoral al Dobrei sunt vre-o 570 alegětorî. Cam vre-o 150 preoțî (căcí sunt multe sate), apoi representanții pe fumurí, vre-o 100—120, dintre carí partea cea mai mare sunt juḑí comunalí. Restul proprietarí maghiarí, notarí, diregătorí și grănițerii din Dobra, cu carí omul nu póte sě scie nicí-odată cum stă.

Pe cine se vor răzima noii vînătorí după deputație, nu pot sě-mí închipuesc.

*) „Activitatea“ d-lui Munteanu nu face nicí o amintire de acéstă candidare. Red.

**) Libertatea“ din Orăștie publică deja „apelul“ cătră alegětorí Red.

Conferența învěțătorilor

din cercul Brașovului (protopopiatele: Brașov, Bran și Treiscaune.)

(Fine.)

Ședința IV. (24/IV. $2^1/_2$—$5^1/_2$ óre p. m.)

Acéstă ședință sě ocupă cu *statorirea materialului de predat din geografie* în școla poporală.

După o discuție la, care iau parte d-nii: I. Vătășan, G. Crivěț, V. Muntean, I. Broju, A. Boldor, Ir. Frateș, G. Butnar V. Bica, V. Ivan, I. Dariu, R. Cristolovean și D. Pop, conferența, pe basa Normativului școlar și a raportului lucrat de d-nií învěțătorí din Săcele: A. Popovicí, Z. Popovicí și S. Luca, statoresce pentru singuraticií aní de școlă următorul material:

Anul I: Școla, curtea, grădina școlei și desemnarea lor din partea învěțătorului. Orientarea după posiția corpului.

Anul II: Cele patru regiunî principale. Casa părintéscă. Comuna: vecinií, șirurile de case, strade, piéța, zidirí publice și particulare, noțiunea de comună. Desemnarea lor din partea învěțătorului.

Anul III: După repețirea celor percurse în anii precedenți, tractarea mai temeinică a comunei și desemnarea ei și din partea copiilor.

Locuitorií comunei după religiune, naționalitate și ocupațiune.

Hotarul comunei cu ridicăturile, apele, animalele și plantele.

Cercul și comitatul.

Cunóscerea semnelor chartografice.

Anul IV: Repețirea materialului din anií trecuțî. Ungaria în special și despre Austria în general. Desemnarea continuă.

Anul V: Tractarea în special a Austriei. In liniamente generale despre celelalte state ale Europeí și mai în general despre continente. Presentarea globului.

Anul VI: Pe lângă repețirea celor tractate din geografia politică și naturală a pămêntului întreg, învěțătorul va preda despre orisont, despre sóre, despre luceafěrul de séră și diminéță, despre planete și comețî.

Vorbind despre pămênt, are sě se accentueze în deosebí forma și rotațiunea lui în jurul osiei și al sórelui: schimbările, ce resultă, de aci (ḑi și nópte, anotimpurí, clima în raport cu distribuirea animalelor și a plantelor de pe suprafața pămêntului.)

Despre zonele ferbințí, stîmpěrate și ghețóse. Rasele omenescí. Despre lună și fasele ei; întunecimí de lună și de sóre și în fine despre stelele fixe și constelațiunile principale cât mai în general.

S'a luat cu plăcere act la protocol, că la acéstă ședință au asistat ca óspețí d-nií protopopí: Dan (Zěrnescí) și V. Voina.

Ședința V. (25/IV. 8 ó. a. m.—$1^1/_2$ óre p. m.)

La ordinea ḑilei a patra lecție practică din geografie, ținută de d-l învěțător din Bacîfalu (Săcele) *Nicolae Lepedeanu* cu anii V și VI de școlă. Tema: *despre globul pămîntului în general și în special despre mări și oceane.*

După terminarea și concediarea elevilor, lecția sě discută luând parte la acésta d-nií: I. Vătășan, V. Bica, Ir. Frateș, G. Butnar, R. Cristolovean, A. Boldor și V. Muntean. După-ce 'și spune părerea și d-l comisar, conferința constată că *lecția d-lui Lepedeanu a succes pe deplin și îi aduce mulțumită protocolară.*

D-l președinte salută ca óspețí ai acestei ședințe pe d-nií: V. Onițiŭ direct. gimn., I. Petrovicí profesor, I. Oltean, Comanescu, T. Giurgiu, I. Bogdan, I. Gavrilescu, I. Toma, preoțî.

După o pausă de 5 minute sě cetesce apelul nominal și apoi sě alege o comisie, care până la proxima conferință sě vină cu un plan bine studiat și bine motivat, relativ la tema dată de V. Consistoriŭ: „Sě se stabiléscă o împărțire a obiectelor de învěțămînt pe órele ḑilelor din sěptěmână, pentru o școlă cu 2 și cu 3 învěțătorí“.

In comisie sě aleg d-nií: A. Boldor, D. Marcu și I. Iliescu (pentru o școlă cu 3 învěțătorí) și N. Lepedeanu și Șt. Cotóră (pentru o școlă cu 2 învěțătorí).

După o pausă de 10 minute sě discută — pe basa raportului făcut de d-nií R. Cristolovean, G. Butnar, N. Lepedeanu și V. Muntean — plângerile și něcasurile învěțătorilor și sě iaŭ la protocol următórele:

1) Salarul învěțătoresc nu e suficient, pentru ca învěțătorul sě pótă trăi din el în împrejurările vieții de aḑí. De aceea conferința rógă pe Ven. Consistoriŭ, ca sě nu-l lipséscă pe învěțător de părintésca îngrijire în ceea-ce privesce primirea regulată și mărirea salarului lui.

2) Ven. Consistoriŭ e rugat, a aduce o resoluțiune, ca învěțătorul sě capete cvincvenale orí și unde ar fi, conform legei statului. (Sě întêmplă, că un învěțător servesce 2—3 aní într'o comună órecare și apoi trece într'alta. In acésta capětă cvincvenal numai după-ce aci a servit 5 aní.)

3) Conferința își esprimă dorința, ca din fie-care cerc conferențial sě se alégă doi representanțí, carí sě se întrunéscă în fie-care an odată în Sibiiu pentru a discuta cestiuní școlare ardênde și a compune în casurí de lipsă memorií în direcțiunea acésta și a le înainta senatului școlar la timp.

Spesele de călětorie și de întreținere în timpul conferenței lor sě se plătéscă acestor representanțí din interesele fondului fostelor reuniuní învěțătorescí.

4) Conferința rógă pe Ven. Consistoriŭ, ca asupra banilor din acest fond sě dispună a sě face cătră sinod raport separat în fie-care an.

5) Pentru-ca în tótă Archidiecesa sě fie uniformitate în materialul ce are sě se propună în școlele nóstre, conferența e de părere, că ar fi bine sě se escrie concurs pentru compunerea de planurí de învěțămînt din fie-care studiu în parte și anume pentru școle cu 1, 2, 3, 4, 5 și 6 învěțătorí, împărțind materialul cel puțin până la sěptěmână. Aceste planurí sě se

---

sě le spui: „și eu sunt Rus“ și începeau sě mě pipăe, sě mě admire și căpětam trei ruble. Afară de asta, mâncare și beutură — și puteai sě rěmâi acolo cât vréi.

(Va urma).

Ioan Crêngă.

(Urmare).

Inainte de a-și pune tótă munca pentru învěțătura copiilor, Ioan Crêngă stă o bucată de vreme în tagma bisericéscă, pentru care îl pregătise Seminarul de la Socola. In 1850, după puțin timp de la însurătórea lui, se făcú diacon și slugi 4 aní la biserica Patru-ḑecí de Sfințí, unde după cum am vèḑut stătea chiar cu locuința, și se ține de popie până în anul 1871.

In acești 12 aní de ḑile, în afară de biserica Patru-ḑecí de Sfințí, a mai fost la bisericele Sf. Pantelimon, Bărboi și Galata. El slugia cu luare aminte și dintre bětrânii carí l'au auḑit cântând, spun că era bun cântăreț. Cu tóte aceste Crêngă nu-și iubea de loc bresla. Două fapte din viéța lui de diacon, ne vor arăta mai bine sila ce avea el, nu de biserică, dér de orênduelile preoțescí. Intr'o ḑi inspectând protopopul biserica Goliei*), îl găsesce pe Crêngă în mijlocul curții, îmbrăcat într'un halat, împușcând în ciorele de pe crucea bisericei. Protopopul și uimit și spăriat de o atare faptă, îi face observații, la care diaconul Crêngă rěspunde rîḑênd: „că dór' nu-i jidan sě se těmă de pușcă.**)“ Cealaltă faptă e hotărîtóre întru a ne arăta dispreţul lui Crêngă pentru rantie și potcap. In 1871, în loc de potcap, Crêngă purta o pălărie mare, ca a preoților din Bucovina, lucru ce făcú pe preoții din Iași a-l pîrî Metropolitului. Consistorul, în fața căruia Crêngă nicí nu s'a dus, îi luă darul pentru un óre care timp. Crêngă găsesce clipa tocmai bine venită, sě scape de popie. Iși tunde pěrul, se îmbracă în haine de mirean și rěmâne de bună voie în afară de tagma preoțéscă. Asupra tunderei lui Ioan Crêngă, d-l A. Gorovei a auḑit următórele de la preotul P. Milieș din Stroeștí, județul Suceava: Crêngă se dusese la Roman, la un diacon în gazdă. Diaconița věḑênd pěrul frumos al lui Crêngă, îl pismuia arătând păreri de rěu, că nu are și ea o așa frumósă códă. Crêngă nicí una, nicí două, pune mâna pe o pareche de fórfecí și-ší taie códa, dând'o apoi diaconiței și ḑicêndu-í: „Décă-ți place așa de mult, poftim-o“***). Preotul Milieș spune, că aceste le-ar fi istorisit însu-și Crêngă între nisce pretiní. Domnul Gorovei se cam îndoesce de asta; dat fiind însě caracterul cel viu al lui Crêngă, mai cu sémă pe acea vreme, lucru póte fi credut.

Cum Crêngă trăia din amintirile copilăriei lui, a pentru a fi mai aprópe de dênsa póte, el își puse tótă puterea muncei în institutorat. Așa cam pe la 1862, el intră în școla Normală Vasile Lupu, unde pe atuncí era director d-l Maiorescu, și sfěrșind cursurile, el fú numit institutor pentru clasa I-a la școla din Sărărie. In 1871 când i-se ia darul, ministrul Tel îl destitue. El obicînuia sě spună pretinilor sěí: „Am fost destituit pe timpul rěposatului metropolit Calinic, de rěposatul ministru Tel, fie-le țěrîna ușóră“.[1]) Fiind destituit se dă în comerciŭ, ia un debit de tutun, dér în urmă intră ca profesor la Liceul Nou. Mai târḑiu e pus érăși de cătră d-l Maiorescu institutor la clasa II-a, de astă dată la școla din Păcurarí, unde a stat până ce a murit.

Puținí institutorí, carí sě fi adus atâtea folóse ca Ioan Crêngă, și mulți copii au eșit de la dênsul fiind bine pregătițî pentru greul drum al învěțăturei. Mulți își aduc aminte de „*domnul*“ Crêngă și-și aduc cu plăcere aminte! El avea modul lui de-a învěța copiii, luându-i cu binișorul, vorbindu-le domol și pe ințeles, într'o românéscă cum numai el scia, odihnindu-le mintea cu poveștí minunate și de multe-orí cu jocurí, la carí lua și el parte, afară la câmp în aerul curat al Copoului séu al Tataraşilor, unde se ducea cu dênșii doi câte doi, și curat îmbrăcați, căcí la acésta ținea mult „domnul“ Crêngă.

Ětă cum ne istorisesce un fost elev al sěu plimbările acestea:

„Cât de mândri eram noi, când vedeam lumea uitându se pe stradă după noi.

— De acum vě puteți juca pe aicí, ne ḑise Crêngă, arătând câmpul Copoului cu bățul lui cel gros.

Și îndată începú jocul mingei.

Crêngă privesce cât-va timp. Se apropie apoi de băieți, ia de la unul bățul de bătaie și ḑând mingei o sdravănă lovitură acésta sbóră departe... dér cade în mânile unuia din băieți.

— *Ii un cuc*, îi un cuc.... strigară o mulțime de vocí copilărescí.

— Apoi de acum ne-au scos *din bătaie*, ḑise serios d-nul Crêngă, dându-se la o parte.

Era deja obosit. Se așeḑă pe iérbă, își scóse pălăria lui cea mare și își ștergea sudórea cu basmaua lui cea roșie“.

*) Unii cunoscuțí ai lui Crêngă mí-au spus, că acésta s'a întêmplat la biserica Bărboi, unde în adevěr a și slugit dênsul, ca diacon.

**) Grig. I. Alexandrescu. Biografia lui I. Crêngă p. 13.

***) Revista Șeḑătórea Nr. 12 A. V. p. 195.

[1]) Grig. I. Alexandrescu. Biografia lui I. C. p. 15 I.

dea conferințelor spre studiare și recomandare, și pe cele mai bune Ven. Consistoriŭ sĕ le premieze și sĕ le facă lege pentru toțī învĕțătoriĭ.

6) Ven. Consistoriŭ sĕ binevoiască a da ordin, că fiind vorba de cestiunī școlare, învĕțătorul, și décă nu e membru al comitetuluĭ parochial, sĕ fie învitat la ședințele acestuia spre a da lămurirī de lipsă în cestiunī școlare ș. a.

7) Conferința rógă pe Ven. Consistoriŭ, sĕ dispună, ca diurnele pentru conferențe sĕ se urce pentru toțī învĕțătoriĭ de la 3 la 5 cor. pe di și spese de drum și sĕ binevoiască:

8) a lua în dréptă și justă considerare tóte propunerile făcute de conferență,

9) sĕ dispună, ca din circularele în cestiunī școlare sĕ se trimită câte un esemplar și la școlă.

La propunerea d-lui Bica, comisia permanentă sĕ realege în persónele d-lor: I. Dariu, N. Oancea sen., G. Ludu, G. Zaharia și B. Bude.

D-l președinte presentă un *„proiect de statute“* pentru ajutorarea orfanilor și vĕduvelor de învĕțător și preot, pe care i l'a înaintat d-l profesor, Dr. Ios. Blaga.

Conferința dă acest proiect comisiunei permanente spre studiare.

D-l comisar aduce la cunoscința conferenței, că fóia pedagogică, despre care s'a vorbit în anul trecut — la inițiativa D-lor: *I. Dariu,* învĕțător și *N. Sulică,* profesor, a apărut sub titula de maĭ 'nainte **»Școla și Familia«**. *Conferența decretéză acéstă fóie de organ al sĕu,* rugĕnd redacțiunea, să publice în ea și acte oficióse al guvernului în afacerī școlare.

D-l președinte mai aduce la cunoscința conferenței, că din partea V. Consistoriŭ i s'a scris, că până la finea anului curent școl. fie-care învĕțător să-șī achite rata primă din suma, cu care s'a oferit a contribuì pentru zidirea catedralei din Sibiiu.

Cu aceste d-l comisar încheie conferența promițĕnd, că tóte conclusele ei aduse între marginile „Statutului organic“ le va sprijinì înaintea Ven. Consistoriŭ cu tótă căldura și cerĕnd în schimb dela învĕțătorī, ca sĕ fie în tot-déuna fiĭ credincioșī ai bisericei și ai neamului.

Conferența îl întêmpină cu viĭ „sĕ trăiéscă“.

După conferință, toțī învĕțătoriĭ în frunte cu D-l comisar s'au întrunit la un prând comun, în casa de tir a orașului Brașov. *R.*

O visită la prisonierii din Salonic.

In „turnul alb“ din Salonic se află închișī 202 de Bulgarī, acusațī de a fi participat la atentatul din acel oraș. Ei îșī aștéptă aicī sentința, care conform dreptului statarial, proclamat acolo, de sigur că va fi osânda la mórte.

Diarele francese și englese au scris multe grozăvenii despre torturile și bătăile, ce trebue sĕ le sufere acei prisonierī.

Un corespondent al diarului „Neue Freie Presse“ din Viena, care ține cu Turcii,—din care causă studențiĭ slavī i-au spart mai deunădī ferestrile de la redacție,—s'a dus la guvernorul Salonicului și a cerut îngăduința sĕ între în „turnul alb“ și sĕ vadă prisonierii, pentru-ca sĕ scrie apoi la „N. Fr. Pr.“, că nu sunt adevĕrate scirile scrise de diarele franțuzescī și englezescī.

In adevĕr, corespondentul a căpătat voie sĕ între acolo și scrie acum în numitul diar o corespondență lungă, în care arată, că prisonierii, mai toțī ómenī tinerī, se află bine în „turnul alb“. Turcii le dau pe fie-care di câte două pânī și apă. Uneorī păzitorii le dau și câte o cafea, ér cine are din ce póte sĕ și fumeze, nimenī nu-l opresce. Pe cei mai mulțī i-a găsit într'o curte a temniței, ședĕnd, orī stând culcațī pe rogojine. Unii jucau cărțī și glumiau (?)

Un singur bĕtrân era între prisonierī, un popă cu barba albă până la brâu, care s'a sculat respectuos când a trecut corespondentul însoțit de comandantul Suleiman pe lângă dênsul și i-a salutat după obiceiul turcesc ducĕndu-șī mâna la inimă, la buze și la frunte. Din ochii bĕtrânului preot curgeau lacremile. El era popă într'un sat nu departe de Köprülü și este acusat, că ar fi găzduit o nópte pe atentatorī, când au trecut pe acolo la Salonic...

Dintre prisonierī numai unul se află în celulă deosebită, acesta este tînĕrul Gheorghe *Bogdanow,* care a fost prins cum se dice, cu un geamantan în mână, în care se afla dinamită, cu care ar fi avut de gând sĕ arunce în aer consulatul austro-ungar.

Când a eșit afară, corespondentul a vĕdut o mulțime de femei și copii cu ochii roșii de plâns, erau nevestele și copiĭ celor întemnițațī. carī nu se scie, décă vor mai vedé în viéță pe iubiții lor.

Mulțămită publică.

Membrii parochiei nóstre aparținĕtorī tablei (vecinătăței) Gacĭmaer din Brașovechiŭ, au dăruit pe sémă bisericei nóstre a „Sfintei Adormirī“, un prea frumos prapor de mătase în valóre de 150 corónе.

Ne ținem de plăcută datorință a esprima respectivilor donatorī pioșī pe acéstă cale, în numele sfintei bisericī, cele mai sincere mulțămirī, dorind ca fapta lor marinimósă sĕ deștepte și în alțī credincioșī simțul de jertfire către bună starea sfintelor lui Dumnedeu bisericī.

Brașovul vechiŭ, 10 Maiŭ 1903.

Comitetul parochial de la biserica gr. or. a „Sfintei Adormirī“, prin

Iosif Maximilian,
par. și președ.

*

Societatea de lectură „Lumina“ a sodalilor românī din Brașov aduce mulțămitele sale acelor P. T. Domnī și Dómne, carī cu ocasia producțiunei și petrecerei de la Pascī, au binevoit a contribui peste taxa de întrare și a-ne face oferte. Anume:

D-na Elena Popoviciŭ 10 cor., d-l P. Popoviciŭ 4 cor., d-l Dr. N. N. 2 cor. (?) A Vlaicu 4 cor., Dr. St. Stinghe 4 cor., M. Navrea 3 cor., I. Ciurcu 3 cor., D. N. Căpățînă 1 cor., Dr. Lemeny August 2 cor., Dr Lemenyi Eugen 4 cor., Filiala „Albina“ 5 cor., B. Baiulescu 2 cor., Dr. Eugen Mețianu 4 cor., Finta Ferencz, birtaș 2 80 cor., G. Barla 80 bani, I. G. Coliban, têmpiar și membru al societății 1 cor., G. Vili 40 banī, G. Drăghicī 40 banī. G. Voina 30 banī. D. Stinghe 30 banī, N. Țint 40 bani, M. Neguț 40 banī, M. Moldoveanu 40 banī, Sora Pulpaș 1 cor, Anghel Milea 40 banī, V. Pricu 20 banī, G. Fulga 20 banī, D. Bucă 40 banī, N. N. 40 banī, N. Furnică 30 banī, N. Renel 60 banī, P. Cristoloveanu 20 banī, Ghiță Mușică 30 banī, I. Munteanu 40 banī, N. Colacea 30 banī, Radu Colacea 60 banī.

Brașov, în Aprilie 1903.

G. Saftu,
cassar.

ULTIME SCIRI.

Belgrad, 23 Maiu. Aicī se svonesce, că regina Draga din causa, că n'are moștenitorī, vré sĕ se despartă și sĕ între în mănăstire păstrându-șī titlul de regină. Regele Alexandru, în acest cas s'ar căsĕtori a doua óră.

Salonic, 23 Maiu. In privința dinamitului s'a pornit cercetare și s'a descoperit, că a fost adus din Anglia de către un vapor grecesc în 20 de lădī. La vamă s'a declarat că în lădī este „pesce sărat“. Lădile nicī nu s'au desfăcut. Vameșul a fost mituit.

Literatura.

De la *Bucurescī* se anunță, că dintre cărțile de curs primar (elementar) presentate la concurs la ministerul instrucției, comisiunea a admis *Cartea de cetire,* pentru clasa III primară urbană și divisia III rurală, care a obținut *cel mai mare numer* de 115 puncte, conferindu-i *premiul I.*

Cartea acésta este alcătuită de d-nii Ionescu-Gion, V. Gr. *Borgovan,* G. Stoinescu, G. N. Costescu, G. A. Dima și avea următorul motto: „Cartea de cetire trebue sĕ fie pentru copiiĭ noștri comóră adevĕratelor, dreptelor și românescelor învĕțăturī“.

Ne bucurăm când vedem printre scriitorii de prima forță din România și câte unul dintre Românii născuți și crescuțī în Ardeal, séu în altă provincie din afară din Regatul român. In casul de față, sigur este că, pe lângă cerințele formale, mult va fi contribuit la reușita acestei cetirī, *metodul* cel rațional ce i-l'a imprimat compatriotul nostru d-l *V. Gr. Borgovanu.*

A apărut *„Almanachul“* societății *„Petru Maior“* Budapesta 1901 cu un conținut bogat și ilustrat. Format 8° cu 144 paginī. *Prețul 4 coróne.* Se află de vêndare la Tipografia *A. Mureșianu* cu prețul indicat, plus 35 banī porto.

—*„Balade poporale“* de Avram *Corcea.* O broșură elegant tipărită de 137 paginī, conține o mulțime de poesii poporale, carī caracteriséză fantasia poetică a poporului nostru. Aceste poesii s'au cules de autor de la un lăutar din Bănat cu numele „Vincenție Micu“. Prețul broșurei e 1 cor. 60 banī plus 20 banī porto. Se póte procura de la tipografia A. Mureșianu, Brașov.

Chestiunī economice.

Poporul român este un popor agricol, un popor lucrător de pămênt. El asudă lucrând pămêntul, din Carpațī până la mare și din Tisa până la Dunăre. Cu lucrarea pămêntului este împreunată și economia de vite séu pășunitul, precum și pădurăritul.

Déră cu acestea nu se ocupă Românul cu tótă seriositatea. Vite bune și frumóse, cum vedem d. e. la Sașī, la Românī arare-orī se întêmplă sĕ vedem. Ca sĕ cultiveze și sĕ îngrijéscă pădurile încă nu-șī bat mult capul.

Causa, că Românul nu s'a deprins sĕ prăséscă vite bune și frumóse, póte sĕ fie și aceea, că până acuma vitele erau fórte eftine. Déră acuma vedem, că prețul vitelor s'a urcat fórte tare cu deschiderea căilor de comunicație în tóte părțile. Vitele cele frumóse de la noi se esportéză pe prețurī destul de bune; éră carnea a ajuns sĕ fie la noi mai așa de scumpă ca în orașele cele marī s. e. în Pesta și Viena.

Acuma economii noștri ar puté face frumoșī banī pe vite, cu atâta mai vêrtos, căcī venitul de la vite este mai sigur decât venitul de la câmp.

In privința acésta s'ar puté scrie mult; eu mĕ mărginesc numai la o cestiune locală de acest fel.

Ér pentru a arăta cum învață el pe copiiĭ, reproducem câte-va rêndurī scrise de un alt elev al lui, M. Lupescu, publicate în almanachul învĕțătorilor, pe 1902:

„Mĭ-aduc aminte — era prin 1883, când școlele normale n'aveau școlī de aplicație — că odată copiiĭ aveau lecție nouă de cetit „Plugușorul“.

Numai ce-l vĕd pe Créngă, că dice copiilor:

— Mĕi băiețī, éca eu am sĕ fiu urător — adecă sĕ le arăte cum se cetesce — și voi se strigațī frumos: hăi... — hăi...

Și începù sĕ ure c'un glas de flăcău, mândru și frumos, de ți-se părea că eștī în séra sore sf. Vasile, la feréstră. Și când a dis: „Mânațī flăcăi“! un glas, o măitură și o bucurie nespusă erau pe fețele „flăcăilor“ sĕi.

N'am sĕ uit nicī odată lecția acésta!“[2])

Și de aceea când vre-unul din foștii lui elevī îțī vorbesce de dênsul, cu lacrimile în ochī îțī vorbesce.

Ca institutor, Créngă scrie dimpreună cu alții mai multe lucrărī didactice,[3]) pe care mulțī, dintre cei de astădī au învețat.

Ioan Créngă a fost în tot-déuna lângă cei din popor, lângă cei mai apăsațī de sórte; așa între cele câte-va mii de ómenī, carī în diua de Dumínecă 3 Aprilie 1866, plecase în frunte cu metropolitul, mergĕnd la Palat spre a-șī arăta dorințele Locotenenței Domnesci, se afla și dênsul. Când soldații ce așteptau pentru a-i oprí începù a lovi și a trage focurī în norod, metropolitul, el însușī rănit, cădù jos; atuncī Ioan Crengă, dimpreună cu un preot, îl luà din mijlocul soldaților și-l duse în s-ta Vinerī, de-l ascunse în pivnița crâșmei lui Stihi.

Ioan Crĕngă a făcut și politică; étă ce ne spune singur într'o însemnare a sa:[4]) „De la 1866 până la 1872, am făcut și ceva politicale. In întrunirile de la primărie cine era mai guraliv de cât mine, Buță, Damaschin și Corduneanu? Alegeam și culegeam la deputațī și la membrii comunalī, tot ce era mai bun în fracțiune“.

El a făcut parte din *Fracțiunea liberă și independentă* și a fost unul din dușmanii cei mai înfocațī ai societății „Junimea“. In sînul acestei societățī se afla după cum se scie, d-l Iacob Negruzzi, care într'una din satirele sale „Electoralele“, botezase pe Crengă, care pe atuncī era diacon, cu numele de *Popa Smântână,* atribuindu-i-se următórea frasă ca rostită de dênsul într'un discurs: „In țera asta n'ar fi rĕu, décă ar fi bine“. Se spune, că și o altă cestiune personală l'ar fi îndepărtat de acéstă societate[5]) al cărui strălucit membru devine mai târdiu.

După anul 1874 vine acea periódă din viéța lui Crengă, în care dênsul începe a scrie și a ne da acele minunate povestirī, podóba literaturei nóstre. Dușman la început Junimei, Crenga din dragoste pentru literatură, cât și din nețĕrmurita-i iubire ce avea pentru Eminescu, care era mai de de mult membru al acestei societățī, întrà și dênsul în sînul Junimei.

De cum ceti povestea *„Sócra cu trei Nurorī“,* toțī au înțeles că au de a face cu un mare talent, așa că organul societății Junimea, „Convorbirī Literare“, publică timp de 10 anī 1876—1886, scrierile lui Crengă.

Imprejurările aceste, apropierea și pretenia cu ómenii cei mai de sémă, inteligențele cele mai strălucite ale Iașuluĭ, nu-l schimbă întru nimic pe Crengă. El rĕmâne tot omul cuviincios, blând, binevoitor pentru cei micī, căutând în tot-déuna a-i îndatora. cum făcuse bună-óră cu purtătorul de păpușī Ioan Hăngan, căruia i-se luase acest drept și pentru care Crénga alergà până ce i-l căpĕtà din nou.

Orī-care ar fi fost cunoscuții lui, stătea de vorbă cu dênșii, le asculta păsurile și-i povățuia.

Decorat în 1878 cu Bene Merenti clasa II, ér în 1883 cu Coróna României, în gradul de cavaler, el nu purtà nicī-odată aceste decorații atât de bine meritate.

Crengă a fost membru onorar și al societății Academice Literare, România Jună din Viena, ér pe timpul când Vasile Conta era ministru, a făcut parte din consiliul general de instrucție.

Partea cea mai duiósă din viéța lui Crengă e pretenia lui cu Mihail Eminescu. Crengă îi face cunoscința pe la 1874, când poetul era revisor școlar; de la început se légă între aceștī doi marī ómenī o strînsă amiciție, ce nu-i părăsesce decât atuncī când mórtea răpesce pe Mihail Eminescu Mult s'au iubit aceștī doi ómenī și nicī nu putea fi altfel, când de la cea dintâiă vedere s'au pĕtruns unul pe altul, s'au înțeles.

---

[2]) Almanachul învĕțătorilor. 1902 p. 85.

[3]) Metoda nouă de scriere și cetire pentru cl. I primară.
Invĕțătorul copiilor.
Povĕțuitorul la cetire prin scriere, după sistema fonetică.
Geografia județului Iașī.
Harta județului Iașī.
Regulele l. române, de T. Maiorescu. (M. Lupescu Alman. învĕț. pe 1902).

[4]) Grig. I. Alexandrescu. Biog. p. 14.

[5]) Art. Gorovei. Ședătórea p. 193. A. V Nr. 12.

Românii din partea de sus a Brașovului, adecă cei din Scheiŭ la număr ca la 6000 de suflete sunt închiși ca într'o căldare între délurĭ și stâncĭ. Pământ șes au ei fórte puțin de lucrat; ei au cóstele și délurile petróse, pe care au prăsit și cultivéză mulțime de grădinĭ cu tot felul de pomĭ roditorĭ. *Grădinăritul* și *pomăritul* este una din ocupațiunile lor principale. Ei se uită primăvéra la grădinĭ, cum se uită plugarul la câmp când se apropie timpul secerișului. Décă bucatele pe câmp sunt supuse la tempestățĭ, apoi grădinile sunt espuse cu mult mai mult. Cu deosebire frigul și înghețul din Aprilie și Maiŭ le prăpădesce adese-orĭ.

Așa în anii 1901 și 1902 au fost pómele nimicite prin înghețul din Aprilie și de la începutul lui Maiŭ; éră în a. 1876 au fost cu desĕvêrșire nimicite prin înghețul și bruma de la 9 și 10 Maiŭ st. v. când ómenii începuseră deja a pârgui cerașele.

Acum grădinile sunt vesele, peste dina critică de 5/18 Maiŭ, pentru care era prorocit frig și îngheț, am trecut norocoși prorocia a rĕmas de minciună, și sperăm, că vom avé ceva póme în vara acésta:

O altă ocupațiune a Românilor noștri este *negoțul cu pescele*. Ei aduc tómna pesce din România, dér mai cu sémă din Rusia, anume din Odesa, și-l vînd în posturĭ parte cu ridicata, parte cu mĕruntul, cutrierând tot Ardealul până pe la Bistrița, Abrud, Hațeg ș. a.

A treia ocupațiune la Românii noștri sunt fabricile; mulțĭ dintre ei sunt ocupațĭ ca lucrătorĭ și ca servitorĭ pe la fabricĭ, pe la drumul de fer și pe la prăvălii.

A mai fost înainte un isvor fórte bun de câștig, care acum a secat cu totul. Românii adecă făceau înainte bune treburĭ ca neguțătorĭ și speculanțĭ cu România, déră aceste treburĭ au încetat de când s'au înăsprit relațiunile vamale cu România. Puținii speculanțĭ, ce-i mai avem astădĭ, nu mai fac treburile, care se făceau înainte.

Au Românii și vr'o câțĭ-va *meseriașĭ*, însĕ sunt puținĭ, căcĭ îi strică și pe aceștia concurența cea mare, cu deosebire concurența fabricilor.

Déră să mĕ întorc de unde am plecat; este vorba de *pamênt*, de *pășune* și de *pădure*.

In partea din sus a orașului se află așa numita *Poiană a Brașovului*, departe de oraș cale cam de-o oră și jumĕtate cu piciorul. Acéstă poiană este un loc frumos și întins, întretăiat de unele văi și délurĭ, acoperit în mare parte cu pădure, în care se fac vară fórte multe escursiunĭ. In acéstă poiană sunt multe proprietățĭ private, anume fênațe, care au și pădure. Aicea se află și pășunea comunală pentru vitele cu lapte; éră de jur împrejur se află pădurile comunale.

Aceste proprietățĭ se aflau înainte tóte în mânile Românilor, éră astădĭ, durere, nu mai sunt nicĭ jumĕtate ale Românilor. Poiana este aprópe de comuna săsésca Cârstian și Sașii din Cârstian și-au propus sĕ scótă pe Românĭ cu totul din poiana Brașovului, ceea-ce în parte li-a și succes. Ei oferesc prețurĭ bune Românilor pentru fînațele din poiană; Românii fiind amăgițĭ își vînd pămênturile, iau banii de la Sașĭ, îi prăpădesc pe haine scumpe, pe bĕuturĭ și mai scumpe, și îmbogățesc pe fabricanțĭ; éră ei se pomenesc și fără pămênt și fără banĭ. Săsóicele din Cârstian îngrașe vacile și bivolițele cu fînul din poiana Brașovului, éră laptele îl aduc cu cărućele și-l vênd la Brașov; de ce nu ar pute face și Româncele tot asemenea?

Așa-déră pe lângă aceea, că Românii din Scheiŭ au pămênt fórte puțin, ei își vênd și pămênturile din poiană, și rĕmân ast-fel și fără de pășune și fără de pădure.

La acésta pe unii din ei póte că-i îndémnă și legile silvanale, care îi aduc une-orĭ în conflict cu organele administrative ale pădurilor comunale. Așa acum s'a făcut un nou statut pentru folosirea pădurilor de pe proprietățile private de pe hotarul Brașovului, prin care sĕ se reguleze tăiatul și căratul lemnelor de pe aceste proprietățĭ.

Acest statut a fost votat în ședința comunală a Brașovului de la 13 Maiŭ a. c. st. n. Membrii românĭ ai representanței comunale, ținênd acéstă cestiune de mare însemnătate, au cerut amânarea pertractărei până la o altă ședință. Din partea oficiului silvanal s'a rĕspuns, că acest statut este statorit pe basa legei silvanale, și că nu este de lipsă amânarea. Punêndu-se la vot propunerea Românilor a fost respinsă, și statutul s'a primit cu majoritate de 7 voturĭ.

Décă cum-va statutul acesta va fi asupritor și păgubitor pentru proprietarĭ, atuncĭ ei vor căuta din timp îndreptarea rĕului; pe ei de sigur nu i-a consultat nimenĭ la facerea statutului.

Interesele proprietarilor trebue aduse în consonanță cu interesele comunei, ca sĕ nu vină în conflict unele cu altele. Datorința comunei este sĕ apere și sĕ ocrotéscă interesele proprietarilor și ale cetățenilor, căcĭ și proprietarii au sĕ împlinéscă destule datorințe către comună.

Inainte de tóte va fi de lipsă ca proprietarii sĕ purcédă în bună înțelegere și solidarĭ cu toții. Neînțelegerea nu le-a folosit nicĭ până acuma; nicĭ pe viitor nu le va aduce nicĭ un bine. Sĕ-șĭ aducă aminte de disa poetului:

„Pe voi vĕ nimiciră a pismei rĕutate
Și órba neunire la Milcov și Carpațĭ“.

Brașov, 10 (23) Maiŭ 1903.

V. Sfetea.

Peronospora séu mana viilor și mijlócele de apĕrare.

A sosit timpul când trebue sĕ purtăm multă grijă viilor, căcĭ de-acum încolo, dintr'un moment într'altul, mana póte sĕ le atace cu furie și negăsindu-le stropite, le póte distruge în 24 césurĭ, lăsându-le în tómnă fără rod și cu lemn bolnav, ba încă stricate și pentru viitor, după cum de fapt s'a petrecut în anii trecuțĭ, când pierderile, ce au încercat mulțĭ cultivatorĭ de vii au fost fórte marĭ, întrecênd chiar pagubele făcute de filoxeră.

Se scie că, mana atacă tóte părțile tinere ale viței: lăstarii, ciorchinii în flóre, strugurii crudĭ, dér mai cu sémă foile asupra cărora se observă cu înlesnire cele dintâiu semne de bólă sub formă de pete făinóse cu aspect alb sidefiu, aședate pe pe fața de dedesupt d'alungul ațișórelor foiei, ér pe fața de de-asupra nu mult după acésta, pe locul curĕspundĕtor, încep a se arăta pete galbene spălăcite la început, carĭ se tot întind din ce în ce până capĕtă colórea roșcată[1]). Decă bóla a fost localisată prin stropire séu timp secetos, părțile acestea se rup, fóia se perforéză și rĕmâne; ér în casul când atacul se prelungesce séu se repetă, petele se întind și cuprinde mai tótă fóia, care cade în parte séu în întregime.

Pe celelalte părțĭ tinere ale viței, bóla se arată tot sub formă de praf;[2]) ér pe locul atacat ies mai în urmă pete de colóre cafenie.[3]) Stricăciunile pricinuite acestor organe variéză după gradul lor de lemnificare séu desvoltare, astfel lăstarii crudĭ pot fi uscațĭ în întregime, ér cei mai în verstă numai pĕtațĭ; ciorchinele sunt distruse cu desĕvêrșire, séu numai parte din florĭ cad (se meiază). Cât pentru strugurĭ, deși mai rar atacațĭ, totușĭ de multe-orĭ se vĕd acoperițĭ de mană îndată ce se aleg din florĭ séu mai târdiŭ, sub formă de pete, carĭ împedecă desvoltarea lor completă séu parțială.

In general vorbind și din punctul de vedere al producțiunii, stricăciunile pricinuite de mană sunt proporționale cu intensitatea bólei și cu timpul când via este atacată. S'au vĕdut vii arse de mană în 24 de césurĭ după un simplu atac, altă dată complecta despoiare de foi s'a produs într'un timp mult mai lung prin atacurĭ repetate; afară de acestea, décă via a fost atacată pe timpul înfloririi își pe urmă a fost crutață, rodul se împuținéză și ce rĕmâne se cóce; ér décă este atacată cu aceeașĭ intensitate prin Iulie séu începutul lui August, casul cel mai des, strugurii rĕmân totĭ, însĕ nu se mai coc, — rĕmâne aguridă — și astfel avem un vin slab și supus stricăciunii. O vie atacată presintă în anul următor semne vĕdite de suferință, și décă mana se repetă, via este espusă peirei, mai cu sémă décă este tînĕră. Poporul crede că tótă pricina mănătului viilor este céța și ploile cu sóre; dér mai cu sémă cea dintâiŭ, deóre-ce în urma acesteia de regulă apare bóla în vie; de fapt acestea sunt numai condițiunĭ prielnice manei, însĕ adevĕrata causă a rĕului este în o ciupercă parasită microscopică numită *Peronospora Viticola*, asemĕnătóre în desvoltare și traiŭ cu mucegaiurile. Ca și multe din aceste ciupercĭ și chiar alte plante mai superióre, Peronospora viilor începe prin seminţe numite *Conidii*, carĭ fiind ușóre, sunt duse de vênt pe foile de viță și décă se brodesce sĕ fie și timpul umed, sĕmênța acésta încolțesce pe loc și colțul care ține loc de rădĕcină, se înfige înăuntru foiei unde se ramifică formând o rețea de firișóre însoțite cu nisce nodurĭ pe ele, prin care suge sucul din foi; ér din acéstă rețea séu rădĕcină, numită în sciință *mycelium*, dau nisce firișore (filamente), carĭ ies în afară prin deschidĕturile de la fața inferióră numite stomate și pórtă în vêrful lor *Conidiile* numite seminţe vêratice, fiind că cât e vara de mare se înmulțesc mereu împrăsciind mereu bóla în vie, bólă care nu este alta, decât praful alb caracteristic al manei, aflător la fața inferióră a petelor. Desvoltarea completă a acestei ciupercĭ de la încolțire și până la fructificație se face în 24 césurĭ. Spre tómnă nu se mai produc astfel de seminţe în afară, însĕ se produc altele înăuntrul foii între firele de mycelium, ele sunt mai marĭ decât cele dintâiŭ și au chemarea de a păstra séu perpetua ciuperca dintr'un an într'altul, ele se dic ernatice și rĕmân în vie în foi, îngropate în pămênt séu pe fața pămêntului, ér în primăvara viitóre, îndată ce s'a încăldit și timpul este umed, ele dau nascere la seminţele ușóre de vară, de la carĭ au

[1]) Vița de vie este atacată de un paiangen numit Phytoptus (Erineum), bólă la fel cu mana sub raportul aspectului, nu însĕ și sub raportul distrucției. Se deosebesce prin aceea, că la mană pelița foilor rĕmâne netedă și praful făinos se șterge cu înlesnire, ér la Erineum fața atacată este beșicată séu cu brobonele.

[2]) Se deosebesce de Oidium (altă bólă care atacă via) prin aceea, că acésta se caracteriséză printr'un miros de mucegaiŭ și praf unsuros, ceea-ce nu are mana.

[3]) Antrachimosa produce pete pe viță, însĕ acestea constitue un fel de bube intrate înăuntru, pe când petele de mană se întățișéză sub o colóre deosebită a părții atacate, adecă fără depresiune.

ómenĭ simpli în apucăturĭ, iubitorĭ de liniște, admiratorĭ ai românismului pretinĭ ai celor asuprițĭ, ei se asemĕnau în tóte privințele. Ioan Créngă a păstrat până la sfêrșitul vieței lui, un adevĕrat cult pentru Eminescu. Ioan Créngă a fost printre puținĭ ómenĭ, care încă trăind nefericitul Eminescu, îl consídera drept un mare poet, drept cel mai mare al Românilor. Étă o însemnare găsită de d-l Teodorescu Chirileanu pe una din cărțile lui Créngă, ce o păstra ca amintire de la Eminescu: „Din cărțile subscrisului Ioan Créngă 1878. Dăruită mie de d-l Eminescu eminentul scriitor *și cel mai mare poet al Românilor.* 1878.“[6])

In *bojdeuca* din Țicău, în căsuța cea mică „povĕrnită în spre cădere“, cu odăița ei cea *hrentuită*, au stat de multe orĭ împreună acești doi marĭ scriitorĭ ai noștri. Acolo Ioan Créngă a scris minunatele-i *Poveștĭ*, neprețuitele *Amintirĭ*, ér M. Eminescu *Doina*,[7]) acea bucată măiĕstră, unică în felul ei. Acolo au visat împreună de vremurĭ mai bune pentru țéra ce-i lăsa în atât de rele!

De mare jale se umplu sufletul lui Créngă când Eminescu fu lovit de nebunie. De acu în colo în loc de a-se mai întâlni cu dênsul în bojdeuca lui, se ducea de-l vedea la mănăstirea Neamțului, la spitalul de alienațĭ, unde poetul era închis. In privința acésta găsim o însemnare rĕmasă pe una din cărțile lui:[8]) „In 2 Februarie, diminéța, pe la vre o $6^{1}/_{2}$ césurĭ, am vĕdut un curcubeu frumos în spre rĕsărit, privindu-l din coridorul arhondaricului de la mănăstirea Neamțului, când am fost cu V. G. Morțun sĕ vedem pe M. Eminescu!... 1887“.

Bolnav el însuși de epilepsie, ce-l apucase cam de prin 1877, suferea greutățile vieței și a bólei cu răbdare, până ce într'o di, 31 Decembrie 1889, șése lunĭ de la mórtea lui Eminescu, ne părăsesce și el. Créngă își lăsa *bojdeuca*, pentru a se aședa *„in cei trei coțĭ de pămênt“* în care se încheie tótă scofala pe lumea asta!“ Mórtea lui Créngă făcu puțin sgomot, căcĭ el fugise în tot-déuna de acele lucrurĭ ce i-ar fi putut asigura seria discursurilor, ridicarea monumentelor! A murit după cum și trăise, ca orĭ și care țĕran din Humuleștii lui, la care de sigur s'a gândit în tot-déuna!

[6]) Ședăt. A. V. Nr. 12 p. 218.
[7]) Ar. Gorovei. Ședăt. A. V. Nr. 12 p. 194

[8]) Theodorescu Chirileanu. Ședăt. același număr p. 218.

Poesii poporale.

Supĕrarea-i tot cu mine,
Ea gândesce c'așa-i bine,
Supĕrarea nu-mĭ dă pace,
Ea gândesce c'așa-mĭ place.

*

Vai mamă norocul meu
L'a beut un curcubeu
Dintr'o furcă de pĕrĕu,
Când am fost micuță rĕu.
Vai mamă tignéla mea
A beut' o rĕndunea
Dintr'o furcă de vâlcea
Când am fost eu mititea.

*

Lasă-mĕ mamă cum vreu
Nu mĕ 'nfrica ce sĕ i-au,
Că cu ceea ce-oiŭ lua
Nu vei trăi dumniata!

*

Supĕratu-i neamul meu
Că mĭ-a fost norocul rĕu,
Dér nu fie supĕrat,
Că Dumnedeu mi-l'a dat,
Și nu fie nĕcăjit,
Dumnedeu o rĕnduit.

*

Cucule câne viclean
Țam plătit sĕ-mĭ cânțĭ un an,
Când a fost la Sânziene
Țai băgat clonțul sub pene
Și te-ai străinat de vreme.

*

Mĕi puiuțul cucului
Dute spune-i mândrului,
Că nu pot de dorul lui.
Tu puiuțul cuciții
Dute spune-i bădiții,
Că sĕ vie pân' aci,
Și de n'a veni sĕ șédă,
Vie numai sĕ mĕ vadă,
Și eu nu mĕ duc sĕ șed,
Dér mĕ duc numai sĕ-l vĕd.

*

Du-te dor în valea sécă,
Spune-i cucului sĕ tacă!
Sĕ nu cânte răgușit,
Că mândra nu m'a urît,
Sĕ nu cânte supĕrat,
Că mândra nu m'a lăsat.

*

Mĕi bădiță de demult
Uită-mĕ, ca sĕ te uit,
— Atuncĭ lele te-oiŭ uita
Când în pămênt te-or băga,
Dară nicĭ atuncĭa bine
Până or pune lut pe tine
Și nicĭ atuncĭ nu de tăt,
Tot așĭ mai vrê sĕ te vĕd.

Culese de: *Const. Manu*,
învĕțător in Strîmbul.

plecat și pe carĭ ajutate de vreme prielnică, se înmulțesc cu repeḑiciune, producênd bóla în vie.

(Va urma)

Povestea gâscelor.

Un gâscan cu pene lucii
Cum trecea pe pod prin sat
Și 'ntr'o mân' avea papucii,
Nu sciu cum i-s'a 'ntêmplat,
Că papucii lui căḑură,
Ce pĕcat, o, ce pĕcat!
Căcĭ erau cu-alesătură
Fără leac de tivitură —
Ce pĕcat!

Gâscele auḑind cum sbéră:
„Aoleo! Papucii mei!“
Intr'un suflet alergară
Și 'ntrebau mirate, ce-i?
„Am rĕmas“ plângea gâscanul
Păgubaș de patru lei!
Ĕtă-mĕ desculț, sĕrmanul!
Ce mĕ fac acum golanul,
Fără ei!“

„Haideți toțĭ, și moșĭ și babe
Sĕ-i cătăm pe rîu acu!“
Repede 'notând din labe
Cârdul tot pe rîu trecŭ.
„I-ai găsit? — „Eu nu, surată,
Ce mĕ 'ntrebĭ așa și tu!“
Tóte-apoi strigau de-odata:
„Bată-i pacostea sĕ-i bată!
Nicĭ eu nu!

Vara 'ntrégă tot umblară,
Dér papucii, dușĭ au fost!
Șĭ-au sĕ umble și la vară
Până ce le-or da de rost!
Ér gâscanul merge, vine,
Face crucĭ și ține post,
„Nu-i găsesc! Sĕrac de mine,
Ér desculț e, veḑĭ tu bine,
Lucru prost!“

Gâscele de-atuncĭ, în cale,
Când vĕd apa unde-va,
Căutând pornesc agale
Tot creḑênd că-i vor afla.
Vin și rațe sĕ le-ajute
Mac-mac-mac și ga-ga-ga!
Mac-mac-mac! Haid vino, dute,
Ḑile-așa pe rîu perdute!
Ga-ga-ga!

Ér când gâscele stau glótă
Și prin dreptul lor te ducĭ,
Sare tabĕra lor rótă
Se te 'ntrebe: „Ce ne-aducĭ?
Ai găsit papucii? Spune?“
Tu la fug' atuncĭ s'apucĭ!
Sî-sî-sî! tot fac nebune
Și te mușcă, dór' le-ai spune
De papucĭ!

G. Coșbuc.

MULTE ȘI DE TÓTE.

Ce face omul sgârcit?

Despre un om bogat, însĕ fórte sgârcit se povestesce urmălórea istorie:

Avea femeie și șése copii sănĕtoșĭ, carĭ mâncau cam mult. Carne însĕ omul nostru nu cumpĕra la amiaḑĭ mai multă de o jumătate de chilogram. Femeia gătea fasole sĕu cartófe și împărția chilogramul de carne în opt bucățele micĭ, și le punea pe fasole sĕu cartófe, ca sĕ ajungă la fie-care una. Intr'o ḑi la masă tatăl pune copiilor întrebarea: Mĕi, care își vinde partea de carne pentru un creițar? Eu! Și eu! Și eu! rĕspunseră cu toții, căcĭ vedeau că fasole este de ajuns, așa că se vor puté sătura, ér creițarul mai bucuroșĭ îl voiau, decât bucățica de carne. Pe semne moșteniseră dragostea de banĭ de la tatăl lor. După prând când copii voiau sĕ plece, tatăl îĭ opresce, ḑicêndu-le copii, ce vrețĭ sĕ mâncațĭ deseră: lapte sĕu cafea? Toțĭ au rĕspuns că voesc cafea. Cine vré sĕ bea cafea, ḑise tatăl, sĕ plătéscă un creițar. Și copii au dat cu toții creițarul înderĕt.

*

Jurăminte ciudate.

La chinezĭ jură ast-fel: Chematul stinge o lumînare și ḑice: „Așa sĕ mi se stingă viața déca voiŭ minți“. Numĕrul acestora e mare, de acea la tribunalele chinezescĭ se și află o lumânare anume pentru asemenea trébă, cum e la noi crucea. Alții însĕ îngenunche, sparg o céșcă și judecătorul îĭ ḑice: „Ai spart céșca. Așa sĕ țise spargă sufletul, décă nu vei spune adevĕrat“. Alții tae capul vreunei pasĕrĭ și ḑic: „Așa sĕ mi-se întâmple si mie décă nu voiŭ spune adevĕrul“. Unul chemat ca martor în New-Sud-Wales, n'a voit sĕ jure până ce nu i-a adus un fel de papagal negru (Cacadu), care a costat ḑece francĭ. Unii locuitorĭ din India jură numai pe piei de tigru ḑicênd: „Sĕ mă mănânce tigrul décă nu spun adevĕrul“, sĕu pe piei de șopârlă ḑicênd: „sĕ mi-se facă solḑĭ pe piele ca la șopârlă, décă nu voiŭ spune adevĕrul“ etc.

Sĕ ne aducem aminte de Romanĭ, care la încheiarea de tractate de pace, tăiau în bucățĭ un câne, de bună sémă menind că așa sĕ pață cel ce nu se va ține de invoiélă.

Calendarul sĕptĕmânei.

MAIU. (1903) are 30 ḑile. FLORAR.

Ḑilele	Călend. lui v.	Călend. Greg.
Dum.	11 S. m. Mochie	24 Iohanna
Lunĭ.	12 Epifania	25 Urban
Marțĭ	13 Gliceria.	26 Filip
Merc.	14 M. Isidor	27 Magdelina
Joi	15 † Inălț. Domnului	28 Wilhelm
Viner	16 Suv. p. Teodor	29 Maximilian
Sâm.	17 S. ap. Andronic	30 Ferdinand

Prețurile cerealelor din piața Brașov.

Din 22 Maiŭ 1903.

Mesura sĕu greutatea	Calitatea.	Valuta în Kor.	fl.
1 H. L.	Grâul cel mai frumos	13	50
„	Grâu mijlociu . . .	13	30
„	Grâu mai slab . . .	13	—
„	Grâu amestecat . .	9	40
„	Sĕcară frumósă. . .	8	—
„	Sĕcară mijlocia. . .	7	80
„	Orz frumos	7	30
„	Orz mijlociu. . . .	7	—
„	Ovĕs frumos. . . .	5	20
„	Oves mijlociu . . .	5	—
„	Cucuruz	9	10
„	Mălaiu (meiŭ) . . .	8	—
„	Mazăre.	16	—
„	Linte	16	—
„	Fasole	14	—
„	Semență de in . . .	16	—
„	Sĕmênță de cânepă .	7	20
„	Cartofi.	1	50
„	Măzăriche.	—	—
1 kilă	Carne de vită . . .	—	96
„	Carne de porc . . .	1	12
„	Carne de berbece. .	—	72
100 kil.	Sĕu de vită próspĕt	40	—
„	Sĕu de vită topit .	62	—

Têrgul de rimătorĭ din Steinbruch.

Starea rîmătorilor a fost la 19 Maiŭ n. de 48,131 capete, la 19 Maiŭ au intrat 435 capete și au eșit 847 capete, rĕmânênd la 20 Maiŭ n. un numĕr de 47,919 capete.

Se noteză marfa ungurĕscă: veche grea dela 112—114 fil. tînĕră grea dela 120—122 fil., de mijloc dela 120—121 fil. Sêrbĕscă: grea 114—116 fil., de mijloc 112—114 fil., ușóră 112—114 fil. kilogramul

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.

Redactor responsabil: Traian H. Pop.

Nr. 3987—1903.

PUBLICAȚIUNE

referitóre la încassarea dăriĭ de cânĭ pe anul 1903.

Se aduce la cunoscința generală, că darea de cânĭ pe a. 1903 este prescrisă.

Tot de-odată sĕ aduce prin acésta la cunoscința generală, că valórea marcelor de cânĭ ce sunt astăḑĭ în us, provĕḑute cu Nr. an. 1902, la 1 Iunie a. c. încetă, și că în urmarea acésta cânii carĭ nu vor fi provĕḑuțĭ cu mărcile valabile ale anului 1903. începênd dela 3 Iunie încolo vor fi prinșĭ de hîngherii orașului.

Marcele de cânĭ cele nouĕ se pot scóte dela casa perceptoratului orășenesc.

Darea de cânĭ se plătesce pentru fie-care câne, care este mai bĕtrên de 3 lunĭ și se numĕră deodată pe anul întreg, atuncĭ când se scóte marca după următórea taxare socotită pe un an:

a) pentru cânii de lux 16 cor.,

b) pentru cânii de vênat, décă posesorul are cartĕ de vênat 2 cor.,

c) pentru fie-care câne menit se păzéscă casa și ținut în spațiu închis 2 corónе și pentru un șobolar (Ratler) 2 cor.

Se observă înse, că în intravilanul orașului se plătesce pentru un câne de curte 2 cor., ér' în estravilanul orașului pentru câte 2 cânĭ de curte, sĕu pentru 2 cânĭ de turmă, în fine pentru 3 cânĭ de turmă, aflătorĭ la pășunea de pădure, se plătesce câte 2 corónе dare.

Străinii călătorĭ, carĭ cercetéză Brașovul și petrec aicĭ mai mult de 8 ḑile, au se plătéscă pentru fie care câne cel posed 2 cor.; plata este a se face înainte la perceptoratul orășenesc.

Până atuncĭ, până când nu și'a plătit taxa, are sĕ'l provadă cu botniță și sĕ'l ducă cu sine legat de sfóră.

Brassó, 14 Maiŭ 1903.

2 2(670) *Perceptoratul orășenesc*

Tipografia A. Mureșianu, Brașov.